N°. 265. WOENSDAG 6 NOVEMBER. A°. 1861.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is ƒ 24 's jaars of ƒ 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat, Wijk 10, N°. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels.... ƒ 1.—
Iedere regel meer. . . . . - 0.20
Andere Advertentiën per regel . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cent. voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een BIJVOEGSEL.

PUBLIEK LEVEN.

„Eerst wanneer eene Natie weet wat „zij wil, en daarvan doet blijken, kan „eene Regering *krachtig* handelen."

Dezer dagen ontvingen wij eene brochure, onlangs bij J. A. Willemsen, te Zutphen, verschenen. Dat wij zulk een boekske — ook al behandelt het: *de erkenning van het Koningrijk Italië door Nederland* — niet hetzelfde lot mogen voorspellen als zijne Fransche natuurgenooten, is des schrijvers schuld niet. Eene stem uit Nederland ...... och! ons Landje heeft in den raad der volkeren zoo bedroefd weinig te zeggen. Ook binnen de grenzen van ons Vaderland echter, zal de brochure naar onze meening niet veel opgang maken. De bedoelingen zijn goed; met den inhoud, *en gros*, zal menigeen zich kunnen vereenigen, omdat het ook zijn *Credo* is. De gronden voor dat *Credo* worden echter niet, eens en voor altijd, flink uiteengezet, zoodat de lezer nu ook weet waarom hij gelooft, of, zóó hij niet geloofde, door de stevige argumenten des schrijvers tot beter wordt bekeerd; — wat zal hem dus de lezing baten? Vier hoofdargumenten waren er, volgens de brochure, tegen de erkenning van Italië.

I. De vrees, dat zij tevens zou leiden tot erkenning van de souvereiniteit des volks, of van het regt der revolutie (woorden die door sommigen worden aangezien als twee namen voor eene zelfde zaak.)

II. De vrees voor kwetsing der godsdienstige overtuiging van een gedeelte onzer landgenooten.

III. De geringe omvang van onzen Staat, die ons reeds van zelve zegt: Ge moogt u zoo niet op den voorgrond plaatsen.

IV. De overtuiging dat de erkenning niet baten zal, omdat de toestand in Italië zoo weinig op vaste grondslagen rust, dat het gebouw van zelve weêr uit elkaar zal vallen.

Maar, al herinnert de schrijver, ad I, dat ons geheele volksbestaan, sedert den opstand tegen Spanje, op gelijken grondslag rust, en Nederland slechts een onafhankelijke Staat werd door de revolutie, — wij zoeken vergeefs bij hem een duchtig aan het volkenregt ontleend betoog, dat men zich bij de erkenning van een vreemden Staat niet in bespiegelingen over de wijze van haar ontstaan behoeft te verdiepen.

Het zelfde geldt van 's schrijvers argumenten tegen het vierde bezwaar, ze zullen iemand, die anders denkt, niet doen omkeeren, en de exclamatiën, ad II en III, zijn .... exclamatiën, meer niet.

Toch verheugden wij ons bij de ontvangst dezer brochure, en ware ze slechts een weinig degelijker geweest, wij zouden den schrijver hartelijk als bondgenoot hebben begroet. Al komt hij „post festum," al is de kogel reeds door de kerk, — niet te dikwijls kan het der Natie worden gezegd, dat onze tegenwoordige Staatkunde, tegenover het Buitenland, al zeer treurig afsteekt bij het roemrijk verleden, dat ons op de scholen altijd wordt ingeprent .... alsof reeds de herinnering aan een lekkeren schotel, den hongerige kon verzadigen. Nederland eens een baken in zee, dat, spijt het woeden der elementen, trotsch het hoofd geheven hield, — Nederland, dat eens aan alle Volkeren den weg ter vrijheid wees, en door de grootste Mogendheden van Europa naar de oogen werd gezien — loopt nu bedeesd en zachtmoedig, als eene gewillige dienstmaagd, in het gevolg der publieke meening van Europa.

En nu beschuldigt men de Regering. Nu heet het: gij hebt uit kleingeestige vrees voor de afkeuring van eene kleine minderheid, met eene noodzakelijke handeling gewacht, tot bijna allen, zelfs Portugal en Turkije, ons waren voorgegaan, en *toen* gij tot de handeling kwaamt, hebt ge haar verrigt met zoo weinig gratie als mogelijk was. De geheele wereld heeft het u kunnen aanzien, dat gij er eigenlijk al zeer noode toe besloot; gij hebt bij uwe erkenning voorwaarden gesteld, die de zaak veel van hare beteekenis ontnemen; gij hebt er over 't geheel bitter weinig eer mede ingelegd.

Goed gesproken! Een Staatsman van vaste beginselen, toegerust met grondige kennis van het verleden, en daardoor met een scherpen blik in de toekomst, zou deze gelegenheid, zoo als zoo menige andere, hebben aangegrepen...... indien de uitgedrukte volksmeening hem bij zijne handelingen steunde. Wat op den langen duur toch onvermijdelijk was, zou hij onmiddellijk hebben gedaan. Het is de eenige weg om Nederland in de schatting zijner naburen te doen rijzen, en het is een veilige weg. Want Nederland, dat altijd in de eerste rijen van de zaak van den vooruitgang heeft gestreden, heeft voor zijne rust van de ontwikkeling der menschheid niets te duchten. Nog staat het op de hoogte dier ontwikkeling, en slechts Landen, die eenige eeuwen met hunne maatschappelijke toestanden ten achteren zijn, behoeven te vreezen voor den geest des tijds. Gevaar van buiten, — het hooge ongenoegen van een magtigen nabuur tegen wien men zich niet opgewassen gelooft, de toorn van Frankrijk, — was er evenmin, want al ware die toorn eens door zulk eene handelwijze opgewekt, en al waant men dien buurman voor Nederland, dat wel andere stormen is te boven gekomen, zoo gevaarlijk — bij deze handeling waren wij van de hulp van onzen natuurlijken bondgenoot, Engeland, verzekerd.

De zaak is echter niet op deze wijze geschied, en nu valt men der Regering hard.

Is dit billijk? Heeft zij dan geen medepligtige, en verdient die niet door hetzelfde vonnis te worden getroffen?

Welnu! Onze staatkunde tegenover het buitenland is laauw en flaauw, maar niet de Regering, de Natie is de schuldige. Mag de Regering voorgaan op een weg, wanneer zij nergens bespeuren kan, dat de Natie ook gezind zou zijn te volgen? Vraag aan de Natie, of Nederland zich mengen moet in de gedingen der Volkeren. Wat zal het antwoord zijn? Ge verneemt eenige losse klanken, waarvan de grondtoon voorzigtigheid en afwachten is, en overigens....? Alsof het aantal bunders, dat door een volk wordt ingenomen, de maatstaf is zijner politieke beteekenis. Alsof Nederland, zóó het zijne krachten kende, niet nog oneindig grooter dingen kon volbrengen, dan het nu met kalme berusting, en (iemand, die zelf niet veel energie bezit, vindt het zoo aangenaam eens eenige handeling van anderen te zien) met eene zekere lijdelijke behagelijkheid, van het betrekkelijk arme Sardinië heeft aanschouwd.

Men leest in de dagbladen van den Oostenrijkschen vierhoek en voorspelt met eene soort van schadenfreude, dat Napoleon zich daaraan niet wagen zal; men schijnt, om slechts op deze enkele zaak te wijzen, niet te weten dat Nederland in het bezit is van eene strategische positie, die in den loop der tijden vrij wat meer heeft doorgestaan, dan die wereldberoemde versterkingen. Men schijnt niet te weten, dat Nederlands zwakheid juist zijne kracht is, en onze lage bodem eene sterkte vormt, waarvan wij bijna zouden durven verzekeren, dat zij niet veroverd worden kan.

Onze Natie gelooft niet aan zich zelve, en zij wordt voor haar ongeloof gekastijd.

Onze Natie heeft geen eerbied voor zich zelve, en ze vergt dat anderen haar zullen doen eerbiedigen.

Onze Natie kent zich zelve niet, en ze eischt dat anderen zullen handelen, alsof zij zich zelve kende.

Niet de Regering alleen, ook zij is de schuldige, wanneer er niet gehandeld wordt zoo als men handelen moest.

Men klaagt over koloniaal wanbestuur, en eerst in de laatste tijden heeft de Natie goedgevonden, over koloniale aangelegenheden eens de gedachten te laten gaan.

Men klaagt over de weifelende houding van Regering en Vertegenwoordiging, en van de 100 Nederlanders is er welligt één, die over de groote vraagstukken van den dag eene eigene meening heeft, — welligt zelfs slechts een, die de namen van zijne Vertegenwoordigers kent, en in hunne politieke beginselen belang genoeg stelt om, zoo er eene keuze moet worden gedaan, ter stemming op te komen. Eene zaak, die in Engeland het geheele Volk bezig houdt en in alle dagbladen wordt besproken, blijft hier te Lande het geheim van een beperkten kring, in eene of andere provincie-stad.

Men klaagt over onze houding tegenover het buitenland, en van de 1000 niet één, die op het oogenblik in staat zou zijn te zeggen of Nederland, om iets te noemen, in de Mexicaansche zaken betrokken is of niet, en of het al dan niet gepast zou zijn, dat ook wij ons, bij de voorgenomen interventie van Frankrijk, Spanje en Engeland, deden gelden.

Welke houding moet Nederland aannemen bij eventueel verschil tusschen Denemarken en Pruissen? Moeten wij als Engeland den draak steken met de nieuwe Duitsche vloot, of de onderneming toejuichen? Moeten wij medelijden hebben met de verdrukte Polen, of Rusland's maatregelen billijken? Moeten wij ons aansluiten aan België, of de goede gezindheid, die zich daar jegens Nederland meer en meer openbaart, met eene stijve afgetrokken deftigheid beantwoorden?

Ziedaar slechts eenige vragen. Bestaat daarover in Nederland eene goed gevestigde publieke opinie? Zoo ja — dan trekken wij onze woorden in, en wij zullen niet langer beweren, wat wij nu gelooven, dat gebrek aan publiek leven, gebrek aan belangstelling niet slechts in zaken van anderen, maar reeds in hare eigene zaak, de groote fout der Nederlandsche Natie is, en dat dus niet slechts de Regering, maar vooral het Volk, de schuld draagt van de laauwheid en flaauwheid onzer buitenlandsche politiek.

BUITENLAND.

AMERIKA.

New-York 19 *october*. — In een paar zuidelijke dagbladen, die niettegenstaande de blokkade hun weg gevonden hebben naar New-York, lezen wij, dat men gereed is, de zooveel gerucht makende maritieme expeditie uit het Noorden te ontvangen. Een correspondent uit Pencasola schrijft aan de Mobile Register dd. 25 september: „Wij hebben tijding van onderscheidene expeditien naar het Zuiden. Laat ze komen. Hunne graven zijn gedolven." The Memphis Appeal zegt: „De geruchten omtrent den voorgenomen inval door 25,000 Vandalen van Lincoln's horde, spreken hoogstwaarschijnlijk de waarheid. *Het is echter ook zeker, dat hun eene warme ontvangst wacht* (cursief in het origineel). Generaal Brown en generaal Linton hebben hun oog eens over de kust laten gaan, en wij twijfelen volstrekt niet, of het eenige gerucht wat van die zijde zal worden vernomen, zal het gerucht zijn veroorzaakt door het regte soort van kanonnen, op de regte plaats, bediend door het regte slag van artilleristen. Het zal in 't geheel niet op de zaak van Hatteras gelijken."

Een besluit van den Gouverneur van Louisiana roept tot de werkelijke dienst alle personen op van 18—45 jaar oud, behalve onderdanen eener andere Mogendheid aldaar gevestigd.

Dat de Zuidelijke Staten inderdaad groote toebereidselen maken, wordt nog bevestigd door het getuigenis van een Noordelijk Dagblad. The New-York Express schrijft: „Een heer, die New-Orleans 2 september verliet — geen familie van „de heer op wiens geloofwaardigheid wij ons volkomen kunnen verlaten," die altijd zulke wonderlijke verhalen doet — deelt ons mede, dat de autoriteiten te New-Orleans alles aanwenden, om de verdedigingswerken der stad te versterken en te vermeerderen. Nacht en dag is men aan het bouwen, en generaal Twiggs wierp, in afwachting van een spoedigen aanval der Unietroepen, bij elken toegang tot de stad batterijen op.

Men wist dat verscheidene Federale schepen in de buurt waren, en dat de blokkade scherp werd volgehouden, maar men had dit verwacht, en scheen er zich dus niet bijzonder om te bekommeren.

Overigens zijn de tijdingen niet zeer bevredigend wat betreft het bestaan eener Unie-partij in New-Orleans, waarop men in het Noorden nog al scheen te rekenen.

Vóór Bull Run bestond er eene partij ten gunste der Unie, maar nu schijnt alles van meening dat men in staat zal zijn, de onafhankelijkheid tegenover het Noorden te handhaven.

Omtrent het zeegevecht dat aan de monding der rivier, naar men zegt, heeft plaats gehad, bevat The Norfolk Examiner (Zuidelijk) de volgende telegrammen:

„*Fort Jackson*, october 12.

Gisteren avond heb ik de blokkade-vloot met mijne kleine zeemagt aangetast. Na eenen korten strijd gelukte het mij al de schepen — behalve de Preble die ik in den grond boorde — op de zuidwestelijke rib te jagen. Ik ontnam hun een prijs, en toen zij op het zand zaten, peperde ik hen ter dege. Aan onze zijde geen verlies. De zaak is uitmuntend geslaagd.
„Hollins."

„*New-Orleans*, october 13.

De Federale vloot voerde 40 stukken en bijna 1000 man; ons kleine muskieten-vlootje 16 stukken en 300 man."

Een ander berigt uit New-Orleans zegt dat men eene voldoende magt op de been kan brengen, om de geheele Federale vloot, in haren tegenwoordigen toestand, prijs te maken.

De St. Petersburg Gazette (Virginia) vermeldt nog de bijzonderheid, dat de „Turtle" (een gepantserd stoomfregat, met een ijzeren ram op de plecht,) zonder een schot te doen, op de „Preble" inliep, en het reeds door er tegen aan te stooten deed zinken. Toen wendde men het naar de beide andere schepen, die zich op het strand zetten. Commodore Hollins maakte zich sterk ook die schepen te nemen, maar zijne vroegere kameraden bij de marine beweren dat hij altijd een zwak van grootspreken heeft gehad. Toen hij den 14 in New-Orleans terugkeerde werd de geheele stad geïllumineerd.

Over den stand van zaken aan de Potomac is men echter in het Zuiden minder tevreden. Nu het leger der Geconfedereerden zonder morren ziekte en ongemak verdragen heeft, — en alles zich ten beste schikt, daar de epidemiën bijna geheel zijn geweken, kan men eene staatkunde niet begrijpen, die 250,000 man zou willen laten overwinteren in Virginië. Eene magt, waarmede men bijna alles zou durven ondernemen, zal dus zes maanden alleen worden gebruikt, om Virginië te verdedigen. Men begint te gelooven, dat „iemand ergens niet de regte man is, op de regte plaats."

FRANKRIJK.

PARIJS 4 November.

(*Particuliere Correspondentie.*)

Ik zie mij in staat gesteld om u eenige nadere bijzonderheden mede te deelen omtrent de kwestie van het Dappendal, die dreigt zoo ingewikkeld en moeijelijk oplosbaar te worden. Aan een schrijven uit Bern van 31 october ontleen ik namelijk het volgende:

Iedereen weet dat het Dappendal sedert 1816 zoo door Frankrijk als door Zwitserland wordt opgeëischt, zoodat het kleine grondgebied zich in een zeer moeijelijken toestand geplaatst ziet. Daar de eigendoms-kwestie onbeslist is, wil ten minste ieder van de twee pretendenten zijne tegenpartij beletten om zich in het bezit te stellen, hetgeen echter aan geen van beide Staten belet om ijverig gebruik te maken van iedere gelegenheid, ten einde door feiten te constateren wat zij hun eigendomsregt noemen. Het kanton Waadt, waartoe het Dappendal zou behooren als het Zwitsersch ware, heeft altijd getracht, en is er zelfs wel in geslaagd, om op het betwiste terrein belastingen te heffen en er burgerlijk en strafregt uit te oefenen. Zijnerzijds heeft Frankrijk voorgewend den weg te onderhouden, die dat Rijk in het dal liet aanleggen toen het Fransch was, voor den overtogt zijner soldaten. Al die feiten hadden nu wel geen plaats zonder protesten van deze of gene zijde, maar toch leidden zij nooit tot ernstige conflicten; zij werden toegelaten als een onvermijdelijk uitvloeisel van de omstandigheden. Maar wat nu gebeurt, schijnt aan te duiden dat de kwestie een nieuw tijdperk is ingetreden.

Vóór eenige maanden is een Franschman, die te Freiburg werd vervolgd wegens frauduleus bankroet, er in geslaagd om zich in het Dappendal schuil te houden, alwaar Waadtsche gendarmes hem gevangen kwamen nemen. Frankrijk reclameerde tegen deze daad, en daaruit volgde eene beraadslaging, waarbij Zwitserland staande hield, dat het hoog noodig was er tegen te waken, dat het dal een toevlugtsoord voor boosdoeners en schurken worde, onder herinnering tevens van zijne regten op dit grondgebied. Plotseling liet de Keizerlijke Regering daarop aan den Bondsraad door tusschenkomst van haren gezant woordelijk aanzeggen: dat, als de Zwitsersche gendarmes nog eens mogten beproeven om eenigerlei regtsmagt uit te oefenen op het betwiste gebied, Frankrijk zich daartegen zou verzetten door kracht van wapenen en het geheele dal door militairen doen bezetten.

Die aanzegging geschiedde maandag, en gisteren heeft nu de Bondsraad besloten om, onder welke omstandigheden ook, het status quo te blijven handhaven; dat wil dus zeggen om geheel op denzelfden voet te blijven doorgaan als tot hiertoe. Heden ochtend ontving de Bondsraad berigt dat een zeker aantal Fransche gendarmes dienzelfden dag waren getrokken binnen een dorp, dat deel uitmaakt van het betwiste grondgebied.

Dadelijk daarop heeft de Raad twee commissarissen aangewezen, om zich naar de plaats zelve te begeven en maatregelen te beramen. Die commissarissen zijn de heeren Migy, voorzitter van den Bondsraad te Bern, en kolonel Veillon, vice-president van den kantonnalen raad van Waadt.

Zóó staan op dit oogenblik de zaken, en ik behoef u naauwelijks te zeggen dat al het voorgevallene op het publiek grooten indruk heeft gemaakt en men in angstige spanning verkeert.

HH. KK. HH. de Hertogen van Oporto en Beja hebben heden een bezoek afgelegd bij Prins Napoleon en Prinses Clotilde en ook bij Prinses Mathilde. Vervolgens hebben zij het graf van den eersten Keizer en het geheele Hôtel des Invalides bezigtigd. Heden of morgen vertrekken de Prinsen naar Compiègne, vergezeld van hun gevolg, hetwelk is zamengesteld uit een generaal, aide-de-kamp des Konings, een kamerheer en twee ordonnans-officieren. De burggraaf van Païva, minister des Konings van Portugal, is met het geheele personeel zijner legatie mede te Compiègne genoodigd, waar het verblijf der Prinsen vermoedelijk eene week zal duren.

Eene door het dagblad La France Centrale medegedeelde regtszaak geeft hier tot veel redeneringen aanleiding. Er moet namelijk eene beschuldiging zijn ingebragt tegen een zeer geacht lid van een der hooge geregtshoven, wegens aanvallen op het Gouvernement, in brieven, door hem gerigt tot buitenlandsche dagbladen. Te dier zake moet hij zaturdag te regt staan, niet voor de regtbank van correctionele politie, want als hooger geplaatst ambtenaar valt hij niet onder haar bereik, maar voor het Keizerlijk geregtshof van Parijs. Men wil dat de achtingswaardige beschuldigde iedere tegen hem ingebragte klagt met verontwaardiging ontkent niet alleen, maar dat alles op vermoedens berust en het openbaar ministerie niet bij magte is eenig bewijs te leveren.

De heer Doumet, lid van het Wetgevend Ligchaam, zal, als gedeputeerd grootmeester, door eene commissie bijgestaan, tot de maand mei toe de zaken der Vrijmetselarij, gedurende het tusschen-tijdvak waarin de Grootmeester ontbreekt, besturen.

Gelijktijdig door den Constitutionnel en de Opinion Nationale geïnterpelleerd, heeft de heer de la Guéronnière even als de heer Delamarre geantwoord, welke laatste verklaard heeft uitsluitend eigenaar van la Patrie te wezen, terwijl de eerstgenoemde wel erkend heeft zijnen raad aan de redacteurs te willen mededeelen, maar niet verklaard of hij zijne artikelen zal onderteekenen, en juist dit was het wat men verlangde te weten.

Eene depêche uit Konstantinopel van 2 dezer zegt dat de Sultan een zijner aides-de-kamp naar den

Onderkoning van Egypte gezonden heeft, om hem zijne deelneming in de ramp te betuigen die het Land ten gevolge der overstrooming van den Nijl heeft getroffen. Bovendien liet hij den Onderkoning de verzekering van zijn voornemen geven, om Egypte in het volgend voorjaar te bezoeken, en hoe hij zich gelukkig rekenen zou daardoor een bewijs der hoogachting te geven, welke hij den afstammeling van Mehemed Ali en diens familie toedraagt.

De geregtshoven en regtbanken hebben hier heden hunne zittingen hervat. Als gewoonlijk is zulks door de H. Geest mis voorafgegaan, die in de gewijde kapel door den kardinaal Morlot, aartsbisschop van Parijs, gelezen werd.

Bij het hof van cassatie presideerde de heer Troplong de plegtige audientie, terwijl de heer Dupin als procureur-generaal zitting had. De aanwezigheid des kardinaals in de zaal van het hoogste geregtshof verhoogde de plegtigheid dezer zitting, waar de redevoering werd uitgesproken door den advokaat-generaal Blanche, die over de hervormingen sprak welke in de handelswetgeving, ten gevolge van den vooruitgang in de nijverheid, en ook in de wetgeving op de inen uitgaande regten, zullen moeten gebragt worden. Ook besprak hij de onvermijdelijke veranderingen, aan welke de inrigting der handelsvereenigingen voortaan zal moeten worden onderworpen.

De plegtige zitting van het Keizerlijk geregtshof werd door den eersten voorzitter Devienne gepresideerd, en door den procureur-generaal Chaix d'Est Ange, aan het hoofd der leden van het parket, bijgewoond. Daar sprak de advokaat-generaal Oscar de Vallée de redevoering uit, tot stof waarvoor hij de afkomst, de werkzaamheden en de schitterende loopbaan van den beroemden Malesherbes gekozen had, om vervolgens hulde te brengen aan de nagedachtenis van den in het laatst des vorigen jaars overleden raadsheer Roussigné, en van den heer Poinsot, die als slagtoffer eener misdaad gevallen is, welke, hoopte de spreker, niet altoosdurend ongestraft zal blijven. Alvorens den eed der leden van den Raad en van de orde der advokaten af te nemen, sprak de eerste voorzitter eenige woorden, om op de wel geslaagde veranderingen te wijzen, die het lokaal der eerste Kamer ondergaan heeft, en die in staat zullen stellen aldaar het fraai ten voeten uit geschilderd portret des Keizers, door dezen ten geschenke gegeven, te plaatsen.

DUITSCHLAND.

Berlijn 3 *november*. — Van de bij het straattumult in de nabijheid der Koningstraat, des avonds van 23 en 24 october, in hechtenis genomen personen, bevinden er zich nog ongeveer 40 in arrest, de meesten van welke denkelijk, als van tumult en oproer aangeklaagd, te regt zullen staan. In de onstuimige tooneelen zijn minstens 70 politie-beambten, sommigen vrij ernstig, verwond.

De Berlijnsche correspondent van een Duitsch dagblad verhaalt met betrekking tot die beklagenswaardige voorvallen het volgende, wat nogtans geheel voor zijne rekening blijft: Toen het concert, dat den 24 october ten Hove gegeven werd, des nachts ten één ure was afgeloopen, verliet een eenvoudig gekleed officier te voet het Koninklijk slot, sloeg den weg naar de straten en pleinen in waar het gepeupel het ergst gewoed had, en keerde, na zich overtuigd te hebben dat de rust nergens meer verstoord werd, naar het paleis terug. En naar de getuigenis van iemand die hem gevolgd was, is die officier niemand anders dan de Koning zelf geweest.

— Evenmin als eenig lid van het Italiaansch gezantschap op het bal van den Oostenrijkschen gezant verscheen, was eenig Oostenrijker aan den maaltijd bij den Italiaanschen krooningsgezant aanwezig. Voorts heeft het de aandacht getrokken dat aan dien maaltijd geen enkele toast is uitgebragt, en wel, naar beweerd wordt, om de aanwezige Pruissische Ministers niet in verlegenheid te brengen.

— Het Maagdenburger dagblad verhaalt, dat toen onlangs een burger in een spoorwegrijtuig met een jonker over de coalitie tusschen handwerkslieden en adellijke heeren in gesprek was geraakt, de laatste hem toevoegde: „ Als de handwerkslieden ons maar helpen om velen der onzen in het Lagerhuis te brengen, dan hebben wij hen niet meer noodig, en dan is het met de vriendschap uit." De uitlating in een vol rijtuig zou tamelijk onvoorzigtig geweest zijn, maar dat aanzienlijke partijmannen, tot welke rigting zij ook behooren, zoo denken en handelen, is volstrekt niet zonder voorbeeld.

Frankfort 2 *november*. — Aangaande de verklaring, eergisteren namens de Regering van Coburg Gotha in de Bondsvergadering afgelegd, zegt men het volgende: Als aanleiding tot die verklaring werd de vertraagde behandeling van het voorstel van Hessen Darmstadt opgegeven; voorts beweert men dat de tegenwoordige verdeeling der Staatsmagten in Duitschland geen grond in het oude Duitsche Staatsregt heeft; dat in de magt der afzonderlijke Staten en in de zwakheid van het Bondsorgaan de oorzaak ligt dat Duitschland tot krachtig naar buiten werken onmagtig is, en de ontwikkeling der inwendige gemeenschappelijke belangen werkelijk wordt belemmerd; waarbij nog komt dat de Natie geen wezenlijk deel aan de behandeling dier belangen heeft en zich gevolgelijk van de bestaande Bondsconstitutie heeft afgewend, terwijl de Bondsregeringen zelf de noodzakelijkheid eener hervorming erkend hebben. Naar het oordeel der Gothasche Regering is de vereeniging van het beheer over leger en vloot, de gemeenschappelijke behandeling der buitenlandsche en diplomatieke betrekkingen, en de nationale vertegenwoordiging voor gemeenschappelijke aangelegenheden noodzakelijk. Voor de uitvoerende magt wordt dan in de eerste plaats een enkele persoonlijke wil gevorderd. Waar buitenlandsche betrekkingen zulk eene hervorming in den weg staan, moet het bestaand regt niet ontbonden, maar veeleer behouden en zoo mogelijk uitgebreid worden. Regeringen van alle kleuren moeten in de onafhankelijkheid en welvaart van Duitschland hare hoogste taak zien. Het doen van bepaalde voorstellen laat de Hertogelijke Regering aan de grootere Regeringen over.

— Hier wordt verhaald dat de secretaris-generaal voor buitenlandsche zaken in Hannover, de heer von Witzendorff, in vertrouwelijke zending naar Kopenhagen is gereisd, om daar de stem van Holstein Lauenburg voor het Hannoversch voorstel wegens de vloot te winnen, door aan te voeren hoe veel voordeeliger het voor Denemarken is als niet Pruissen, maar de Bondsvergadering, die zaak ter hand neemt, dewijl er dan alleen van eene defensieve houding sprake kan zijn, terwijl eene Pruissische zeemagt misschien eenmaal ook aanvallenderwijze zou kunnen handelen. Het Deensche Kabinet zou wel de juistheid dezer redenering erkend, maar nogtans geweigerd hebben zich voor het Hannoversch voorstel te verklaren.

Per Telegraaf.

PARIJS 5 November.

De Moniteur meldt in zijn bulletin, dat den 30 october te Londen onderteekend is eene overeenkomst tusschen Frankrijk, Engeland en Spanje, waarbij die Mogendheden verklaren, dat zij hare magt vereenigen zullen tot eene gezamenlijke handeling, ten einde van Mexico die voldoening te erlangen, welke de haar aangedane grieven vorderen.

MARSEILLE 5 November.

De Koning van Griekenland is den 31 october te Athene teruggekeerd en met gejuich begroet. Er is eene commissie benoemd tot vestiging van eene credietbank. Gemengde huwelijken zijn bij de wet geldig verklaard.

BRESLAU 4 November.

De Breslauer Zeitung zegt dat te Warschau eene depêche des Keizers ontvangen is, waarbij graaf Wielopolski naar Petersburg wordt ontboden. Algemeen gelooft men dat de graaf als gouverneur van Polen terug zal keeren. De Regering heeft verklaard hoop te voeden dat de gemoederen in Polen tot kalmte zullen komen.

Men noemt de heeren Dombrowski, Krusenstern en Hube als kandidaten voor de ministerien van eeredienst, binnenlandsche zaken en justitie.

Uit Petersburg meldt men den 31 october dat de Keizer den vorigen dag uit de Krim te Tzarkjo-Selo is wedergekeerd.

BRESLAU 5 November.

De Breslauer Zeitung zegt dat de Keizer van Oostenrijk gedurende de aanwezigheid des Konings van Pruissen den 12 of 13 dezer hier zal aankomen.

ST. PETERSBURG 3 November.

De Keizer heeft den stadhouder van Polen, graaf Lambert, verlof gegeven zoo lang in het buitenland te blijven, tot zijne gezondheid hersteld zal zijn. De generaal Luders is bij hetzelfde besluit tot plaatsvervanger van graaf Lambert benoemd.

WEENEN 5 November.

De ochtendbladen melden dat de veldmaarschalk graaf Palffy als stadhouder over Hongarije gesteld zal worden, die dadelijk onder de hofkanselarij staan zal. De Obergespäne zijn vervangen door andere personen; de comitaatsvergaderingen zijn allen ontbonden. Overigens zijn er militaire regtbanken ingevoerd.

Een en ander wordt door de Oesterreichische Zeitung bevestigd.

TURIJN 4 November.

Men verzekert dat eene expeditie van 400 op Malta georganiseerde Bourbonsgezinden, door het ontdekken en in hechtenis nemen dergenen met wie zij te Napels in verstandhouding stonden, verijdeld is. Nabij Salerno hebben roovers drie Fransche ingenieurs aangevallen, een waarvan gedood en een tweede gekwetst is, terwijl de derde zich met de vlugt heeft gered.

TURIJN 5 November.

Morgen zal het decreet verschijnen, waarbij het Parlement tegen den 20 dezer maand wordt bijeengeroepen.

Volgens berigten uit Napels zou de generaal della Marmora, ter gelegenheid dat hij den staf van de nationale militie ontving, hoop gegeven hebben op een spoedig vertrek der Bourbons uit Rome.

MADRID 5 November.

Te Medinaceli is eene poging tot opstand gedaan in republikeinschen zin. Zij was evenwel onbeduidend, en is onderdrukt zonder dat het noodig was den sterken arm in te roepen. De aanstoker is in hechtenis genomen.

LONDEN 5 November.

Koffij. Plant. Ceylon 76/ à 78/, Native 67/6 à 69/. — *Thee* vast. — *Rijst* prijshoudend. — *Suiker*. Eene lading Cuba Moscovados à 23/6 verkocht. — *Indigo* zeer vast. — *Olie*. Raap- £ 44, Patent- £ 47.6/, Lijn- £ 35. — *Lijnzaad* vast, Zwarte Zee 60/ à 61/. — *Hennep*. Petersb. Rein £ 34, Riga dito £ 35. — *Talk* in loco 51/6 à 52/. — *Metalen*. Koper £ 105½. Schotsch IJzer 49/6.

LIVERPOOL 5 November.

Katoen. Heden zijn 3000 balen afgedaan.

BERLIJN 5 November.

Rogge 50⅜; op levering 50⅜. — *Raapolie* 12¼; op levering 13

MADRID 4 November.

Spanje 2 pc. 42.95; dito 3 pc. 49.25.

PARIJS 5 November.

Frankrijk 3 pc. 68.35; dito 4½ pc. 95.50. Cred. Mob. 710. Spanje 2 pc. 41⅛; dito binnenl. 3 pc. 47⅛.

LONDEN 5 November.

De Gecons. 3 pc. 93. Rusland 4½ pc. 92½. Spanje buitenl. 3 pc. 50½; dito Cert. 6¼; dito Amort. 17⅞. Portugal 3 pc. 47⅞. Mexico 3 pc. 27⅜. Grenada Nieuwe 20⅞. Venezuela Werk. 22⅞. Ecuador Nieuwe 1 pc. 15⅜. Holl. 2½ pc. 64⅞ ex div. Illinois Shares 61; dito Bonds 7 pc. 79.

WEENEN 5 November.

Oostenrijk, Metalliek 5 pc. 66.30; dito Nation. 5 pc. 80. Wissel op Londen *f* 137.75.

FRANKFORT 5 November.

Oostenr., Metalliek 5 pc. 46⅞; dito Nat. 5 pc. 56⅞. Spanje 2 pc. 40⅞; dito 3 pc. 46.

ANTWERPEN 5 November.

Belgie 4½ pc. 99⅞. Oostenr., Metall. 5 pc. 47⅞; dito Nation. 5 pc. 57⅞. Spanje 2 pc. —; dito 3 pc. —.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 5 November.

Nopens den toestand van Z. K. H. den Prins van Oranje is heden morgen het volgend bulletin uitgegeven:

„ *'s morgens* 9 *ure*.

„ De dag van gisteren is iets gunstiger geweest. Hoewel zwak, geniet Z. K. H. eenige verligting. Dr. Vinkhuyzen. P. F. Everard, Dr. M."

De zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden is uit vele oogpunten belangrijk geweest.

Na de aanneming — zonder discussie — van een dertiental naturalisatiewetten, is

1°, met *algemeene* (48) stemmen *aangenomen* het wetsontwerp tot opheffing van het Staats-collatieregt, nadat op art. 1 eene wijziging van den heer *Thorbecke*, strekkende om in plaats van *het regt van collatie wordt opgeheven* te lezen *het zoogenaamd regt van collatie wordt opgeheven* en alzoo den oorsprong van dit regt geheel ongeprajudicieerd te laten, door den Minister *Jolles* bestreden, met 27 tegen 21 stemmen werd *aangenomen*. Bij de discussie hebben de heeren *Thorbecke*, *Elout* en *Mackay* ook op opheffing van het particulier collatieregt aangedrongen; de Minister heeft herhaald dat hij die opheffing wenscht voor te bereiden, en dat hij werkzaam is aan eene herziening van de besluiten en verordeningen betrekkelijk de administratie van de kerkelijke fondsen van het Hervormd kerkgenootschap.

2°, met algemeene stemmen na discussie *aangenomen* het wetsontwerp tot goedkeuring van de begrooting van de Landsdrukkerij voor 1862. Bij de behandeling daarvan heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken, in antwoord op hetgeen in het eindverslag voorkwam, de omstandigheid gereleveerd, welke eenigen *schijn* geeft aan de gegrondheid der opmerking alsof door de dagbladen openbare stukken ontijdig zouden worden medegedeeld. Hij heeft echter die beschuldiging ongegrond, althans door geen feit hoegenaamd gestaafd geoordeeld.

3°, met *algemeene* stemmen zonder discussie *aangenomen* het wetsontwerp tot wijziging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting over 1860.

4°, met 44 stemmen tegen 3, na langdurige discussie, *aangenomen* het wetsontwerp tot verhooging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting over 1861 (Binnenl. Zaken). Van gewigt was het amendement van den heer Betz, strekkende om de voorgedragen som van *f* 48,000, in art. 177 voorgesteld, te doen vervallen, welk amendement met 28 tegen 19 stemmen werd *aangenomen*, gelijk een ander amendement tot daarmede overeenkomstige vermindering van het eindcijfer, werd *aangenomen* met 31 tegen 16 stemmen.

5°, met 42 stemmen tegen 5, na langdurige discussie, *aangenomen* het wetsontwerp tot verhooging van hoofdstuk III der Staatsbegrooting over 1861 (Buitenl. Zaken). Daarbij zijn verschillende onderwerpen, o. a. op nieuw het Limburgsche vraagstuk ter sprake gebragt, waaromtrent de Minister van Zuylen echter verklaarde dat openbare bespreking niet wenschelijk was, maar waarin behoorde *gehandeld* te worden.

Eindelijk heeft eene petitie van Amsterdamsche ingezetenen, belang hebbende bij de emancipatie van de slaven in West-Indië, aanleiding gegeven tot eenige discussie van minder aanbelang.

[*Een meer uitvoerig verslag dezer zitting is opgenomen in het bij dit N.° behoorend Bijvoegsel, met het verslag der heden gehouden zitting der Provinciale Staten van Zuidholland enz.*]

Bij Koninklijk besluit is aan M. A. Walterthum, wed. van mr. J. Ackersdijk, in leven emeritus hoogleeraar in de regtsgeleerde faculteit aan de Hoogeschool te Utrecht, verleend een pensioen van *f* 1000 's jaars.

Z. M. heeft, ten vervolge van de besluiten, houdende toekenning van eervolle belooningen, tot ridders der 4de klasse van de Militaire Willems-orde benoemd: wegens de expeditie in de Zuid- en Oosterafdeeling van Borneo en het debarquement in de Kapoeasrivier, op 28 april 1860, den serg. der sappeurs bij het leger in Ned. Indië E. H. Schaufelaer of Schanfolaer, ter zake zijner verrigtingen bij eerstgemelde expeditie, en wegens de expeditie op de Zuid- en Noordkust van Ceram, in de maanden september, october, november en december 1860, den korporaal van het Indisch leger P. F. J. O. de la Raparlier, ter zake zijner verrigtingen bij die expeditie.

Door Z. M. is benoemd: tot ridm. 3de kl. bij het 5de reg. dragonders (naar ouderdom van rang), de 1ste luit. jhr. F. A. Meijer, van den staf van het wapen, werkzaam bij de Kon. Militaire Academie.

Men verneemt dat de hoogwaardige heer J. Brinkman tot proost van het kapittel van Haarlem, de hoogwaardige heeren Frankenmölle, pastoor te Haarlem, en Snikkers, regent van het seminarie Hageveld, tot kanunniken, en de hoogw. heer Frankenmölle tevens tot penitentier zijn benoemd. (*Tijd.*)

Dordrecht 4 *november*. — Heden morgen zijn de Fonteinisten, leden der Koninklijke maatschappij Rhetorica van Gent, op de hun gedane uitnoodiging, met de Holl.-Belg. Spoorweg-Maatschappij omstreeks ten half elf ure alhier aangekomen. De leden onzer vereeniging Kunstmin, bijgestaan door het harmoniegezelschap Euterpe, beiden met hunne vaandels en banieren, hadden zich aan het Groothoofd geschaard, om hunne kunstbroeders feestelijk te ontvangen. Bij aankomst der stoomboot werden zij door de muziek van Euterpe begroet, en begaven zij zich gezamenlijk, onder het uitvoeren van eenige nummers, in feestelijken optogt, naar het schouwburg-lokaal van J. D. van Poeren, alwaar de Dordrechtsche liedertafel, vocale afdeeling van Kunstmin, zich geschaard had, om de genoodigden onder het zingen van het Belgische volkslied eene hartelijke ontvangst te bereiden. Daarna nam de eere-voorzitter van Kunstmin het woord, en schetste in krachtige, hartelijke taal de hooge ingenomenheid die alle leden der Vereeniging bezielde, bij den aanblik van hen, die zoo zeer aanspraak mogten maken op hunne sympathie en vriendschap; en was eenmaal de band verbroken geworden die België en Nederland in politieken zin vereenigd had, de band des harten, die door woelingen noch strijd kan ontbonden worden, had nimmer opgehouden te bestaan, maar werd vóóral door de edele kunst steeds nauwer en nauwer toegehaald. Na het uitspreken dezer woorden weêrklonk van de zijde der Fonteinisten het driewerf hoera! hetwelk door de fanfares van Euterpe en het leve hoog! der liedertafel werd beantwoord. Terwijl hierop de eerewijn werd aangeboden, nam de voorzitter van Kunstmin het woord, en verklaarde geene woorden te kunnen vinden, waardig genoeg aan den plegtigen indruk van dat oogenblik. Ten slotte ontboezemde hij alleen dezen wensch, dat bij de Gentsche vrienden, ieder droppel van den aangeboden wijn, die hun over de lippen ging, eene gedachte van vriendschap en toegenegenheid voor Kunstmin wezen mogt. Uit naam der Fonteinisten bragt nu hun eerelid, de 76jarige kolonel van Geert, in de hartelijkste bewoordingen zijnen dank uit voor de bereide ontvangst; de waardige grijsaard betuigde zich innig bewogen en daardoor niet in staat zijn gevoel naar waarde uit te drukken. Onder het uitvoeren van een feestmarsch en het gemeenschappelijk aanheffen van het: Wien Neêrlandsch bloed, nam deze plegtigheid een einde, die voorzeker bij de talrijk aanwezige schare eenen diepen indruk heeft achtergelaten. Dezen avond heeft de aangekondigde voorstelling plaats, na afloop waarvan den Fonteinisten een souper wordt aangeboden. (D. C.)

— Gisteren nacht is de Merwedepolder, over het dorp Papendrecht gelegen, ingebroken, waardoor de omliggende landen zijn geïnundeerd. Van verdere onpelukken is niets bekend.

'S Gravenhage 5 *november*. — Het diner, dat gisteren door de societeit *Groot St. Hubert*, in het Hotel de l'Europe heeft plaats gehad, was luisterrijk. Het werd met de hooge tegenwoordigheid van Z. K. H. Prins Frederik vereerd. Menige feestdronk werd ingesteld op HH. MM. den Koning en de Koningin en op H. K. H. Prinses Frederik, als meesteresse van het gild.

— In de heden gehouden zitting van den Gemeenteraad alhier heeft de voorzitter medegedeeld dat aan Ged. Staten ter goedkeuring is opgezonden de begrooting voor deze gemeente voor 1861, bedragende in ontvangsten *f* 1,100,076.41, en in uitgaven *f* 1,099,639.27; batig saldo *f* 437.14. — Aan het nieuwe plein en aan de nieuwe straat bij de Bogt van Guinea zijn de namen gegeven van Huygensplein en Huygenstraat. — Is ingekomen een adres van den heer A. L. E. Mosselman, te Brussel, met verzoek om in een der localen van het Stedelijk Badhuis te Scheveningen te mogen daarstellen en in werking te brengen een *cercle* of speelbank, alwaar het *trente en quarante* en de *roulette* zou mogen worden gespeeld. Is in handen gesteld van Burgemeester en Wethouders. — Overeenkomstig het voorstel van Burgemeester en Wethouders is besloten voor het openen der nieuwe ijzeren draaibrug tegenover de Boekhorststraat, immers voorloopig, en bij wijze van proefneming geen bruggeld te heffen. — Het voorstel van de heeren de Charro c. s., tot afschaffing der belasting op het brandhout, is door de voorstellers ingetrokken. — Door den Raad is besloten een adres aan den Koning te rigten, waarbij aan Z. M. worden verzocht HDs. bewilliging te verleenen tot zoodanige schikking, waardoor het Haagsche Bosch hetzij in eigendom, hetzij op zoodanige andere wijze of onder zoodanige voorwaarden aan de gemeente worde overgedragen, waardoor deze voortaan zal in regtigd zijn al die maatregelen tot behoud, verbetering en verfraaijing aan te wenden, die nu en in vervolg mogten blijken noodzakelijk te zijn. — Hierop zijn de beraadslagingen aangevangen over de ontworpen verordening, regelende de geneesheel-, en verloskundige hulp, die van wege de gemeente wordt verstrekt.

— De heer Alph. Mosselman, te Brussel, heeft onlangs een geschrift uitgegeven, *sur la réorganisation des établissements de jeux autorisés par l'état*, welk geschrift het betoog en daarop bedoeld tend ontwerp bevat, dat eene volkomen afschaffing van den door de Staat geautoriseerde kansspelen onmogelijk en onraadzaam is, en dat het ... volgens doelmatiger en staatkundiger is die spelen beter te leiden, de voordeelen, nu meer aan enkele bankhouders toekomende, als 't ware om te zetten over den Staat en de bevolking zelve. Hij wil daartoe banken oprigten met aandeelen tot tien gulden, welke renten zouden geven tot een hooger bedrag dan de spaarkassen, en gelegenheid bieden tot winst bij wijze van eene loterij, en met een reserve-fonds. Hij heeft dit ontwerp aan Z. M. den Koning onderworpen, en eene aanvrage aan het gemeentebestuur van 's Gravenhage gedaan, tot oprigting van zoodanige bank te Scheveningen. Hij voorziet dat deze badplaats daardoor in belangrijkheid grootelijks zou toenemen, zonder dat men de nadeelen zou hebben van andere banken, die op andere badplaatsen bestaan, en dat het lage bedrag der aandeelen, die zouden worden uitgegeven, een algemeen voordeel aan de werkende klasse zou verschaffen. De uitgifte dier aandeelen zou alleen in Nederland geschieden; slechts wanneer het benoodigde kapitaal aldaar niet volteekend werd, zouden aandeelen buiten 's Lands geplaatst mogen worden.

— De Hooge Raad der Nederlanden heeft heden uitspraak gedaan in de volgende zaken: 1°, J. Geertsema, tegen een arrest van het Hof in Groningen, waarbij hij, ter zake van onwillige verwonding, veroordeeld tot eene cellulaire gevangenisstraf van acht dagen en geldboete van *f* 50; de Raad heeft dit arrest vernietigd en de zaak verwezen naar het Hof in Utrecht; 2°, P. van Cleef, door het Hof in Gelderland tot eene gevangenisstraf van zes weken veroordeeld, wegens eenvoudigen diefstal; die beroep is verworpen, alsmede dat van 3°, W. C. Landman, door het Hof in Noordholland, ter zake van diefstal bij nacht, in een bewoond huis, veroordeeld tot ... jaar eenzame opsluiting.

Bij den Hoogen Raad is heden behandeld de zaak van het Muziekgezelschap: „ *Uit Kunstliefde*", te Middelburg, door de administratie vervolgd omdat het niet aangevraagd van het regt van patent ter zake van het geven van muziekpartijen. De Regtbank te Zierikzee en het Hof in Zeeland hebben de commissarissen van het Gezelschap vrijgesproken. Tegen dat arrest heeft de administratie zich in cassatie voorzien. Het beroep werd in de zitting van den Raad van heden geadstrueerd door den heer Rijks advocaat, mr. ... Delprat, en bestreden door den heer mr. D. van ... Bij De conclusie van het Openbaar Ministerie zal ... plaats hebben.

— Naar men verneemt zal het bureau van den hoofd-commissaris van politie den 15 dezer van de Grootemarkt naar het nieuwe gebouw op de dagelijksche Groenmarkt worden verplaatst.

— Met de opening der meisjes-handwerkschool te Scheveningen van H. M. de Koningin-Moeder in Nederlanden op gisteren, begonnen ook weder vijftigtal kinderen aan het liefdewerk door H. M. voor Schevenings behoeftigen bestemd. Onder het aanleeren van nuttige handwerken, vervaardigden vijftig leerlingen kleedingstukken, die aan de armen der plaats tot deksel in het barre jaargetijde dienen zullen.

— Sedert den 29sten der verleden maand tot met gisteren zijn weder niet minder dan 38 haringschuiten te Scheveningen aangezet, die gezamenlijk hebben geleverd 2,152,000 stuks steurharing. Dat visscherij, ofschoon wel is waar niet ten aanzien van alle reeders, zeer gunstig staat, bewijst het getal 7,642,000 stuks haringen, die door 131 pinken zijn aangevoerd, terwijl sommige haring nog *f* ... het duizendtal heeft gegolden. Haring van de ... soort is nog verkocht voor *f* 20 en *f* 19.

Vlissingen 3 *november*. — De stoomboot de ... Vlissingen, gisteren morgen van Rotterdam vertrokken, is eerst heden morgen ten 7 ure alhier aangekomen. De boot heeft den nacht in het Sloe doorgebragt ten gevolge van het noodweer dat wij gisteren en in den nacht gehad hebben. De storm heeft zich in den omstreken zeer hevig doen gevoelen en veroorzaakte vele ongelukken. Drie schepen zijn er gestrand tusschen Zoutelande en Westkapelle, waarvan twee verloren weg zullen zijn; een Engelsche schooner zit op den kaloot; een Engelsche brik met steenkolen geladen, bestemd voor Middelburg, kwam alhier ter reede en zonk juist voor deze stad, gelukkig eerst nadat het volk nog even tijd had gehad om aan boord van een Nederlandsche loodsboot over te gaan, die op de reede ten anker lag, de kapitein is echter vermist; de aan te huis behoorende galjoot François, kapitein ... Eyk, is met veel averij 's avonds op Rammekens ten anker gekomen, men kan gerust zeggen als door een wonder gespaard gebleven. Ook in de stad ondervonden wij de hevigheid van den storm. Het water tot zeer hoog boven peil opgestuwd, bedreigde ... op onderscheidene punten met overstrooming; ... tijds gekeerd; de voormuur van het bruggenhoofd der nieuw te bouwen basculebrug is onderloopen en worden en geheel omgevallen; Zr. Ms. korvet Prins Maurits der Nederlanden, door het breken der ... kettingen van zijne plaats in het dok gedreven, ... oorzaakte en bekwam eenige ligte averij, ... voorts aan de waterstaatswerken, de oesterputten, ... aanzienlijke schade is toegebragt. (M. C.)

Vlissingen 4 *november*. — Naar men verneemt ... de kapitein Weyland, van het 4de bat. 2de reg. ... alhier in garnizoen, in rang overgeplaatst bij het ... depot van discipline te Naarden.

's Hertogenbosch 4 *november*. — Alhier is berigt ontvangen, dat de doodstraf, waartoe te Drunen als brandstichter veroordeeld was, door ... Koning veranderd is in tuchthuisstraf gedurende tijd van 20 jaren.

— De heer P., uit Tilburg, welke voor de Regtbank alhier teregt gestaan heeft wegens in den namiddag ...

8 julij ll. in zijne fabriek moedwillig een zijner knechten te hebben aangegrepen en geduwd, ten gevolge waarvan hij gestruikeld en gevallen is, door dien val eene longontsteking gekregen en bedoelde zijn knecht aan die gevolgen den 21 daaraanvolgende is overleden, is donderdag jl. door haar daarvan vrijgesproken, op grond dat de beëedigde verklaringen van 16 gehoorde getuigen het wettig en overtuigend bewijs voor de schuldpligtigheid van den beklaagde daaraan niet heeft kunnen opleveren.

— In den nacht van vrijdag op zaturdag had te Sleeuwijk het volgende ongeluk plaats: Door den fellen wind sloeg de veerboot, waarmede de post werd overgezet, om, met het noodlottig gevolg dat de knecht des veermans verdronk; de paketten zijn onmiddellijk opgevischt.

Bergen-op-Zoom 4 *november*. — Alhier is gearriveerd de heer Simons, eerstaanwezend ingenieur van den waterstaat, met tien ondergeschikte ambtenaren, bestemd voor de werkzaamheden aan den Staatsspoorweg, lijn Rozendaal-Vlissingen, welke werkzaamheden zeer spoedig een aanvang zullen nemen.

Kunstnieuws.

ROTTERDAMSCHE SCHOUWBURG.

Hoogduitsche Opera.

De tweede uitvoering voor dit saizoen van Flotow's *Martha*, die op ll. zaturdag plaats had, heeft, om meer dan ééne reden, veel genoegen gegeven. In de eerste plaats omdat men den heer Dalle Aste, als Plumkett, weder in een zijner beste rollen mogt zien optreden, met welke hij, door de ontwikkeling zijner schoone stemmiddelen, door zijn los en bezield spel en zijne regt humoristische en hoog beschaafde voordragt, steeds furore maakt. Naar gewoonte werd zijn drinklied met koor tweemaal gevraagd en verkregen.

Aan de verdiensten van mevr. Zademak-Doria, in de partij van de Lady, hebben wij ook reeds vroeger regt doen wedervaren. Haar schoon geluid en uitmuntende methode hebben wij nu daarin op nieuw bewonderd. Het is niet te ontkennen dat de zangeres ditmaal in de opvatting der tempi in enkele der ensemble-stukken op sommige punten met den directeur verschilde, waardoor de eenheid niet won. De aria in de vierde acte heeft mevr. Zademak-Doria inderdaad schitterend fraai gezongen. Zij werd teregt met warmte toegejuicht.

Mej. Günther, die de partij van Nancy weder geheel onverpligt op zich had genomen, en die met dezelfde fijne beschaving van spel en zang vervulde, heeft ditmaal op nieuw de ondubbelzinnigste bewijzen ontvangen hoe hoog zij in de sympathie van het publiek staat aangeschreven. Waar hare rol slechts even gelegenheid gaf voor eene uiting van algemeene tevredenheid, werd die gelegenheid gretig aangegrepen, en na hare nette voordragt van het lied met koor der Jageressen, volgde een zoo algemeen en aanhoudend applaus, dat zij een gedeelte daarvan moest herhalen.

De eigenaardige bezwaren, die voor een zanger aan een debuut verbonden zijn, erkennende, willen wij het eerst optreden van den heer Arnurius in de rol van Lyonel niet tot maatstaf voor een afdoend oordeel nemen; maar daarvoor liever eene nadere kennismaking met zijn talent afwachten. Zijn geluid muntte ditmaal noch door kracht, noch door helderheid uit. Het hoogere register vooral klonk eenigzins schraal en de intonatie van den zanger was niet altijd zuiver. Zijne beste momenten had de heer Arnurius in het laatste bedrijf; vooral op dat punt werd hem verdiende aanmoediging geschonken.

Aan de verdienstelijke medewerking van den heer Brassin als Tristan en van de verdere dames en heeren die ondergeschikte partijen vervulden, alsmede aan het koor, dat, naar het schijnt, nog niet geheel voltallig was, en aan het orkest, komt ook nu loffelijke vermelding toe.

Na geëindigde voorstelling werden de hoofdpersonen met warmte teruggeroepen, om de hulde te ontvangen van het publiek. Mej. Günther, met de heeren Dalle Aste en Arnurius, gaven aan die uitnoodiging gehoor.

Morgen (woensdag) Lortzing's *Wildschütz*, welker herhaling door velen werd verlangd, en waarbij wij dus eene talrijke opkomst verwachten.

Binnen kort zullen, naar wij vernemen, voorstellingen worden gegeven, met mej. Geisthardt, als gast, die zich als coloratuur-zangeres in Duitschland grooten naam heeft verworven en bereids in deze stad is aangekomen.

SCHAAKSTRIJD

tusschen de Schaakgenootschappen

Vermaak door Oefening, alhier, en | *Oefening en Beleid*, te Gouda.

Rotterdam, Wit.	Gouda. Zwart.
46. C 5 — B 4.	**46.** F 6 — E 7.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 5 November.

OVERLEDEN: H. Stooter, man van J. Albers, 77 j. — P. F. Kleykamp, z., 16 j. — B. E. Leertouwer, z., 4 j. — H. M. Smit, z., 1 j. — J. F. Meijerink, z., 1 j. — W. C. Vis, z., 4 m. — H. T. Huygen, z., 18 d. — M. Bohré, vrouw van C. Rijnbende, 24 j. — J. Zöllner, z., 5 m. — J. J. van Opstal, wed. J. Flukkiger, 68 j.

BEVALLEN: D. van Klaveren, geb. Knegtmans, z. — N. du Bois, geb. Danser, d. — J. C. P. de Peypers, geb. Mattern, z. — A. K. Klaassen, geb. Opdenkamp, d. — W. Nortier, geb. de Bruin, d. — A. Kieboom, geb. van den Heuvel, d. — M. F. Bonarius, geb. Bernard, d. — M. Hœsius, geb. van der Heyden, z. — S. Heuzeveldt, geb. Jelier, z. — M. Isaacsohn, geb. Ettlinger, z. — P. C. van der Tak, geb. Stronck, z. — N. van Sijn, geb. Voorips, z.

Officiële Wisselkoersen.

ROTTERDAM 5 November.

	2 maanden.	Kort.
Londen....	11.85	11.90
dito 3/m..	11.82½	—
Parijs.......	55 15/16	—
dito 3/m..	55 11/16	56⅛
Bordeaux.	55 11/16	56¼
Hamburg.	35	35¼
dito 3/m..	34 15/16	—
Petersb. ..	162	—
Livorno...	45⅞	—
Genua.....	45⅛	—
Napels....	77½	—
Antwerp..		⅛
Berlijn.....		175.
	6 weken.	**Kort.**
Frankfort.	99⅞	—
Augsburg.	99⅝	—
Weenen...	83½	—
Triest......	83⅛	—

Disconto 3 en 3½ pc.

AMSTERDAM 5 November.

	2 maanden.		zigt.	
Londen....	11.85	p	11.90	g
Parijs.......	55 15/16	g	56⅜	g
Bordeaux.	55½	g	—	g
dito ½/m.	56¼	g	—	g
Hamburg.	35 1/16	g	35 5/16	g
Genua.....	46⅛	g	—	g
Livorno...	46	g	—	g
Napels.....	78	g	—	g
	3 maanden.		**zigt.**	
Madrid....	238	g	—	g
Cadix......	239	g	—	g
Sevillië.....	234	g	—	g
Bilbao.....	235	g	—	g
Lissabon..	41½	g	—	g
Porto.......	41⅝	g	—	g
Petersb...	163	g	—	g
	6 weken.		**zigt.**	
Weenen...	82½	g	—	g
Augsburg.	99½	g	—	g
Frankfort.	99⅞	g	—	g
Rotterdam ⅛.				

Beursberigten.

ROTTERDAM 5 November.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl...	Werk. Schuld 2½	pCt.	63¾		
„	dito dito 3	„	76¼		
„	Stad Rott. 3½	„	94½		
Spanje...	Certificaten....	„	6		
„	Amortis. Schuld		17 1/16	17 5/16	17 5/16
Portugal..	Obl. 1856/7/9. 3	„	45¾		
Rusland...	Obl. 1798/1816 5	„	102⅛		
„	Obl. te Londen 3	„	59¾		
„	Obl. bij Baring. 4½	„	89⅞		
„	Obl. bij St. 1854 5	„	81⅞		
„	dito 1855.... 5	„	93½	93 9/16	93 9/16
„	Spoorw. Aand. 5	„	189	189½	189
Oostenr...	Obl. in Metal. 5	„	45½	45¾	45½
„	d.° N. te Amst. 5	„	69		
„	dito Nationale 5	„	54½	54⅝	54½
„	Aand. 1860...	f	352½	353	352½
Venez....	Obligatien....... 1½	„	11 1/16	11⅛	11⅛
Grenada...	Uitgestelde..... 1	„	5½	5 17/32	5 17/32
Mexico...	Obligatien.... 3	„	26¾		

Oostenrijksche fondsen, aanvankelijk in vaste stemming, eindigden wederom flaauwer, met levendigen omzet in Oude Metallieken. Van Spaansche waren Amortisable-Schuld tot stijgende prijzen begeerd. Russische lusteloos, inzonderheid Stieglitz 6de Serie. Zuid-Amerikaansche zonder belangrijke variatie.

Het Committé der Effecten-Handelaren,
H. A. MARCELIS, *Secretaris.*

Laatste prijzen ten drie ure: Nederland, Werkelijke Schuld, 2½ pc., 63¾. Rusland, Spoorweg-Aandeelen, f 189¼. Oostenrijk, Metalliek, 2½ pc., 23 15/16; dito Oude, 5 pc., 45, 45 7/16, 45; dito Nationale, 5 pc., 54¼, 54 7/16, 54¼; dito Weener-Aandeelen 1860, f 352. Venezuela, Obligatien, 1½ pc., 11. Grenada, Uitgest., 1 pc., 5½.

Oostenrijksche fondsen bleven met levendigen omzet lager in prijs.

AMSTERDAM 5 November.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl., ..	Werk. Schuld 2½	pCt.	63 9/16	63¾	63 9/16
„	dito dito 3	„	76 5/16	76⅜	
„	dito dito 4	„	99 1/16	99¼	99 1/16
„	Amort. Synd. 3½	„			
„	Hand. Maats.	„	138⅝	138¾	138⅝
„	O.-I. Leening 4	„			
„	Holl. Spw.... 4		88¾		
„	Rijn dito..... 4½	„			
„	M. van Weld. 4	„			
België, ..	Cert. *Rothsch.* 2½	„	54		
Frankrijk,	Certificaten.. 3	„			
Spanje...	Buitenlands.. 2	„	41 9/16	41 11/16	41 11/16
„	dito 3	„	49⅞		
„	Binnenlands. 3	„	47⅛	47 3/16	47 3/16
„	Amort. Schuld		17¼	17 5/16	
„	Bew. v. Coup.				
Portugal,	Obligatien... 3	pCt.	46⅝	46⅞	46⅝
„	dito 1856/59. 3	„	45 11/16	45 13/16	45 11/16
„	dito Uitgest..				
Rusland,	Ob. *Hope en C.* 5	„			
„	dito 1828/29.. 5	„	100⅞		
„	Cert. 1831/33 5	„	80⅝	80¾	
„	d.° 1840...... 4	„			
„	d.° *Stieglitz*.. 4	„			
„	d.° d.° Nieuwe 5	„			
„	d.° d.° 1855 N. 5	„	93¾		
„	d.° te Lond. 4½	„	90⅛		
„	d.° v. Assign.. 6	„	55⅛		
„	Inschr. dito.. 6	„			
Polen,...	Aand. 1835..	f			
„	Oblig....... 4	pCt.			
Pruissen,	Oblig. 4½	„			
„	dito 1859.... 5	„	105¼		
Oostenr.,	Ob. *Goll en C.* 5	„	54¼		
„	d.° dito 4	„			
„	d.° Met. Oude 5	„	45¼	45¾	45⅝
„	d.° N. te Ams. 5	„	68½	68 9/16	
„	d.° Nat. Met.. 5	„	54 5/16	54½	54 7/16
„	d.° Metalliek. 2½	„	23 11/16	23⅞	
„	W. Ad. fl 250 4	„	190		
Brazilië,	1824, £ 100 5	„			
Equador,	£ 100...... 1	„	15⅛		
Venez.,..	Obligatien... 3	„	20⅞	21⅛	21
„	Uitgestelde.. 1½	„	10¾	10⅞	10⅞
Grenada,	Obligatien... 4½	„	14⅝	14½	14⅝
„	Uitgestelde.. 1	„	5 7/16	5½	
Mexico,..	Obligatien... 3	„	26½	26⅝	26 9/16
Illinois............	7	„	85	85⅛	85⅛

Handelm., a cont, 4½ pc., 138¾; dito Leen. 1858, 4 pc., 100½. Holl. Spw., 4½ pc., 100⅝. Rusland, Cert. Adm. te Hamb., 5 pc., 81¼; dito Cert. te Lond., 1859, 3 pc., 59 9/16; dito bij Hope en Co., 1860, 4½ pc., 89⅞; dito Spoorweg-Actien, 5 pc., 189, 189¼, 189¼. Polen, Spoorw., 4 pc., 71. Weener Bank-Actien, f 628, f 630, f 630; dito Aand. 1860, 5 pc., 352, 352½; Fr. Oostenr. Spoorw. Oblig. bij Hope, f 122½, 122¾. Brazilie 1852, 1858 en 1860, 4½ pc., 89¾. Peru, Geldl. 1854, 4½ pc., 95⅛. Philad., bij Hope en Co., Lr. B, f 90¼. Louisiana, 5 pc., 84. Grenada, 2 pc., 20, 20⅛; id. gest. 9⅝, 9 11/16. Griekenland, 1825, 5 pc., 6 7/16.

Beleening 3, Prolongatie 3, Disconto 3 pc.

Van Holl. fondsen 2½ pc. meer aangeboden. De overige soorten vrij vast; van vreemde Russ., Spaans., Portug. en Mexic. nagenoeg als gisteren; Oostenr. bij eenigen handel flaauw; Venezuelasche en Grenad. insgelijks tot verlaagde koersen verkrijgbaar.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 63 9/16. Spanje, 2 pc., 41 11/16; dito binnenl., 3 pc., 47 3/16. Oostenr., Metall., 5 pc., 45 7/16; dito Nation., 5 pc., 54 7/16.

PARIJS 4 November.

Frankrijk 3 pc. a cont. 68.15; dito op ultimo 68.20; dito 4½ pc. a cont. 95.70; dito op ultimo —; Bank-Actien 2905. Crediet Mobilier 706.25, 707.50. Rusland 4½ pc. —; dito Spoorw.-Aandeelen —. Napels 5 pc. —. Spanje 2 pc. 41⅝; dito buitenl. 3 pc. Oude 49⅛; dito Nieuwe 48⅛; dito binnenl. 3 pc. —; dito Passive —. Oostenrijk 5 pc. 71.

De beurs verkeerde weder in eene flaauwe stemming.

Handelsberigten.

ROTTERDAM 5 November.

Boter. 1ste kwal. f 56, 2de f 52, 3de f 48.

Granen. Verkocht: Tarwe, per 2400 kilo (128 ℔) witbonte Poolsche f 410. Rogge, 150 ℔ Wolgast. f 260.

SCHIEDAM 5 November.

Granen. Verkocht: Rogge, 140 ℔ Reval f 241 3/m. Gerst, 125 ℔ Libau f 202 6/w.; 125 ℔ Cours. f 198 cont.

Moutwijn, per Ned. Vat zonder fust f 12.25.
Jenever, „ „ „ „ „ - 17.75.
Amst. Proef „ „ „ „ „ - 19.—.
Alles zonder de belasting.
Spoeling per Ketel .... f 1.50.

AMSTERDAM 5 November.

Granen. Verkocht: Rogge, heden bij partij 125, 127 ℔ Petersb. f 259, f 264.

LIVERPOOL 2 November.

Men noteert de volgende *Kolenvrachten:*

naar Bombay.... 18/	a 19/	naar Manilla..... 35/	- —
„ Calcutta..... 23/	- —	„ Madras..... 23/	- —
„ Aden....... 25/	- —	„ Singapore... 20/	a 22/
„ Kurrachee .. 20/	- —	„ Rangoon.... 18/	- 20/
„ Madras..... 21/	- —	„ Moulmain... 18/	- 20/
„ Singapore (Birkenhead) 17/6	- 18/	„ Hong Kong . 37/6	- 40/
„ Suez....... 45/	- —	„ Shanghai.... 45/	- 47/6
„ Ceylon..... 17/6	- 18/	„ Melbourne.. 35/	- —
„ Hong Kong (Birkenhead) 37/6	- 38/	„ Sydney..... 35/	- —
„ Shanghai (Birkenhead) 45/	- 47/6	„ King George Sound...... 35/	- —
„ Rio Janeiro.. 22/	- 24/	„ Rio Janeiro.. 25/	- 27/
„ San Francisco 40/	- —	„ Bahia...... 22/	- —
van Wallis		„ Fernambuck. 23/	- —
naar Fernando Po. 24/	- —	„ Rio-Grande kl. schepen.. 40/	- —
„ St. Paul de Loando..... 26/	- —	„ Montevideo . 25/	- 27/6
„ Sierra Leone 20/	- 21/	„ Buenos Ayres 30/	- —
„ Calcutta..... 23/	- —	„ Valparaiso .. 25/	- 30/
		„ Panama 35/	- 40/

LONDEN 4 November.

Suiker vast, doch stil; Havana n.° 11 zeilende 26/6. Geraffineerde mèt meerdere vraag tot vaste prijzen, bruine lompen en ord. brooden 49/. Voorraad 80,060 ton. — *Rum.* Leewards 1/7 a 1/8. — *Koffij* stil, doch vast in prijs. — *Cacao* vast; Guayaquil 64/6, Trinidad 60/ a 67/.— *Thee.* De veiling is heden geëindigd; 4648 kisten werden aangeboden, waarvan 2107 kisten zijn verkocht; prijzen onveranderd. Good Shipping Congo 12½ a 13 d. — *Rijst* flaauw, doch er wordt ook bijna niets aangeboden. Voorraad 29,124 ton. — *Peper* prijshoudend, Singapore 4 1/16 a 4½ d. — *Lijnzaad* vast; Calcutta 59/6, Odessa 60/6. — *IJzer.* Schotsch Giet- stil, 49/6 a 49/7½. — *Katoen* met goede vraag. — *Oliën.* Lijn- vaster op 35/; Raap- stil 44/; Patent- 47/ a 47/6; Cocos- prijshoudend, Ceylon 49/6, Cochin 50/6; Palm stil, prima 45/6; Terpentijn- met meerdere vraag hooger op 69/. — *Talk* vast; loco 52/, oude 51/, tot ult. Dec. 51/9 a 52/, Dec. 52/6, Voorj. 53/. Voorraad 38,738 v.

Graanmarkt. De aanvoer van inland. Tarwe was klein, van buitenl. daarentegen zeer groot. Inland. Tarwe met goede vraag prijshoudend; puike soorten bedongen zelfs eene verhooging van 1/; buitenl. insgelijks 1/ hooger. Amerik. Meel iets hooger. Gerst zeer vast met goede vraag. Erwten en Boonen prijshoudend. Haver als voren. Lijn- en Raapzaad wel zoo hoog in prijs; andere zaden onveranderd. De aanvoeren alhier van 28 ult. tot 2 dezer bedragen: Tarwe 35,749 q., Gerst 9608 q., Haver 45,985 q., Boonen 1003 q., Erwten 2083 q., Meel 17,257 z. en 1797 v.

Weerkundige Waarnemingen op 5 November 1861. — 8 uur v. m.

NAMEN der PLAATSEN.	BAROMETER te Maastricht en verschil.	WIND. rigting.	WIND. kracht.	TEMPERATUUR.	TOESTAND DER Lucht.	TOESTAND DER Zee.
	Millim.			*Celsius.*		
Hartlepool.......	— 7. 2	Z.W.	—	+ 11. 1	schoon.	slecht water.
Groningen.......	— 2. 8	Z.Z.W.	6	+ 6. 3	—	—
Helder...........	— 4. 5	Z.W.t.Z.	15	+ 9. 2	—	—
Vlissingen.......	— 3. 3	Z.	17	+ 7. 6	—	—
Maastricht.......	763. 6	Z.W.	3	+ 5. 6	—	—
Portsmouth......	— 6. 2	Z.W.	—	+ 11. 1	nat, koud.	ruw.
Plymouth........	— 9. 5	W.t.N.	gewone bries	+ 14. 4	bewolkt, stortbuijen.	„
Havre............	— 5. 5	W.Z.W.	15	+ 11. 0	betrokken.	„
Parijs............	— 0. 7	Z.Z.W.	15	+ 5. 7	„	—
Brest............	— 9. 2	Z.W.	25	+ 12. 2	regen, mist.	zeer ruw.

Alzoo grootste verschil in Nederland M 4. 5 H; generaal idem M 9. 5 Pl.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. (Z.W.) *Aangekomen.*
5 nov. *Staatsr. v. d. Houven*, Heymeriks, Batavia (vertrok 17 julij)
Vertrokken.
Vrede, ter Bruggen, Hellevoetsluis

Hellevoet (Z.) *Aangek.*
5 nov. *Zouthandel*, Woensdregt, Villanova
Balmoral (st). St. Nazaire
Harriet, Christopher, Liverpool
Demaris, Weatherill, Cardiff
Bedwelty, Todd, Whitehaven
Fairy Queen (s), Hartlep.
Therese (st.), Grangem.
Volunteer (st.), Leith
Vertrokken.
Elisa, de Boer, Bergen
Paradies, Bornholdt, Oostzee
Zeilklaar.
Petrellen, Nielsen, Arendal

Brielle *Aangekomen*
4 nov. *Anna* (st.), Bergen
Vertrokken.
Leo (st.), Londen
Batavier (st.), d.°
Thomas, Stambridge, Seaham
Endeavour, Ripley, Stockton
Margaret & Eliza, Sanson, Grangem.
Spring, London, Leith
Edith, Erichsen, Kopenh.
(Z.W. t. Z.—Z.W.)

Maassluis (Z.W.)
5 nov. Niets gepasseerd.

Texel *Aangekomen*
4 nov. *Willem Hendrik*, Reckering, Tjilatjap (vertrok 28 junij)
Juno, E.F.A. Roszberger, Suriname
Rembrandt (st.), Haack, Middellandsche Zee
Citizen (st.), Londen
Ranger (st.), d.°
Victoria, Jackson, Newc.
Seine (st.), Hull
Carl Johan, Reymert, Holmstrand
5 *Sunflower*, Wilkinson, Sunderland
Vertrokken.
4 *Gr. v. Rechteren* (s), Hull (is uit zee terug)
(W.—N.—Z.W.)

Vlie *Aangekomen*
3 nov. *Vrouw Elisabeth*, Top, Newcastle

Zierikzee *Aangek.*
3 nov. *Active*, Woods, Newhaven n. Rott.

Vlissingen *Aangek.*
2 nov. *Sawamset*, Johnson, Moulmein
Louisa Bruno, Maresca, Odessa
3 *Congres* (st.), Luning, New-York
4 *Victoria*, Laarman, Malaga

—o—

Nagasaki *Aangek.*
26 aug. *Gouvern. v. Swieten*, v. Boven Fagg, Rott.
St. Helena, Sterkenburg, Shanghae

Mauritius *Vertr.*
26 spt. *Jan van Schaffelaar*, Verbeek, (van Java) Schiedam
3 oct. *Louis Meijer*, Holtgreve, (v. d.°) Amst. (beiden na volbragte reparatie)

Buenos-Ayres *Vertr.*
25 sept. *Margaretha*, de Jonge, Antwerpen

Monte-Video *In lading*
28 sept. *Margrietha*, Boerhave, Antwerpen

Rio-Janeiro *Vertr.*
29 sept. *Johanna Hendrika*, v. d. Weyden, Kanaal
In lading.
8 oct. *Waterhuizen*, Oosterhuis, Kanaal

New-York *Aangek.*
19 oct. *Black Sea*, Rickmers, Rotterdam

Genua *Aangekomen*
1 nov. *Helena Florentina*, Rozenbeek, Hamburg

Cadix *In lading*
30 oct. *Trekvogel*, den Breems, Buenos-Ayres

Gigon *Aangekomen*
29 oct. *Raquel*, Vega, Amst.

Havre *Aangekomen*
2 nov. *Anna Geertruida*, v. Ingen, Rouaan n. Amsterdam

Duinkerken *Vertr.*
1 nov. *Zeeploeg*, Luder, Newcastle
Maria, Bloupot, d.°

Liverpool *In lading*
2 nov. *Goede Verwachting*, Hillenius, Batavia
Vriendschap, Brouwer, Livorno

Swansea *Aangekomen*
1 nov. *Turris Davidica*, Korter, Havre

Cardiff *Aangekomen*
1 nov. *Geerdina*, Nieboer, Bilbao

Falmouth *Aangek.*
4 nov. *Indiana*, Sanson, Akyab

Pentewan *Vertr.*
3 nov. *Gem*, Carr, Rotterd.

Deal *Gepasseerd*
4 nov. *Herstelling* (Ned. kof), n. Londen bestemd

Sunderland *Aangek.*
1 nov. *Cornelia Henriëtte*, Thomas, Amsterdam

Newcastle *In lading*
30 oct. *de Vrede*, van Rijn, Barcelona
1 nov. *Roelfina*, de Groot, Delfshaven
Meika Jacoba, Nanninga, Lissabon

Greenock *Vertr.*
2 nov. *Diana*, Kyle, Batavia

Newburgh *Aangek.*
29 oct. *Albertina*, Pott, St. Petersburg

Leith *Aangekomen*
31 oct. *Margaretha Hillech.*, Pekelder, Harlingen
Vixen, Frampton, Dordt
Vertrokken.
2 nov. *Verwachting*, Ruiten, Boness

Boness *Aangekomen*
1 nov. *Hendrika Gezina*, Pronk, Belle Port

Alloa *Vertrokken*
30 oct. *Hinderkina Jantina*, Koning, Rendsburg

Hamburg *Aangek.*
2 nov. *Antilope*, Boekholdt, Bahia
Anke, Bleeker, Amst.
Aukelina, Steur, d.°
3 *Betje Pronk*, Vos, Oporto
Zwei Gebr., Ulrichs, Amsterdam
Vertrokken.
3 *Zeester*, Zoetelief d.°
Minerva, Denicke, Batay.

Cuxhaven *Binneng.*
2 nov. *Pietertje*, Smedes, Dantzig n. Leer
Gesina Elsina, Deen, Amst. n. de Eider

Bremerhaven *Aang.*
3 nov. *Cathar. Annechina*, Alberts, Haarlem

Wismar *Aangekomen*
2 nov. *Hillechina Scholtens*, Scholtens, Rostock

Warnemunde *Vertr.*
2 nov. *Gustina Roelfina*, Broekema, Stralsund

Pillau *Aangekomen*
1 nov. *Pegasus*, Hanson, Schiedam
2 *Eersteling*, Wiersma, Amsterdam
Aglaja, Sonne, Schiedam
Friso, Duintjer, Duinkerken
Wierdina Hendrika, Meezenbroek, Antwerp.
Catharina, Zeegers, Hartlepool
Mathilda Geertruida, Wiebes, Leer

Libau *Aangekomen*
23 oct. *Hillechiena*, Hooghoudt, Schiedam
24 *Wilhelmina*, Kolkman, d°
Janna, Smilde, d.°
Wieka, Eefting, Harburg
Engelina Petronella, Nagel, Rotterdam
25 *Elsje*, Tap, d.°
Jantje Goosens, Leisler, Amsterdam
Vertrokken.
24 *Boris*, Ziepe, Holland

Bolderaa *Aangekomen*
28 oct. *Jan Gijsbert*, Smit, Londen
Vertrokken.
29 *Everhardus*, de Boer, Elseneur
Mina, Nuisker, d.°
30 *Gebroeders*, Loodijzen, d.°

Kroonstad *Vertr.*
27 oct. *Sia & Elisabeth*, Boerhave, Duinkerk.
28 *Reintje*, Teensma, Amst.

Aalborg *Aangekomen*
27 oct. ...., E. H. Kramer, Amsterdam

Kopenhagen *Aangek.*
2 nov. *Catharina-Knelsina*, Vos, Stockholm
Gepasseerd.
2 *Dorothea*, Jacobsen, Libau n. Schiedam

Elseneur *Aangek.*
31 oct. *Alida Hendr.*, Bieze, Koningsb. n. Leer
2 nov. *Hendrika Hillechina*, Kuiper, Schiedam n. de Oostzee
Diana, Krüger, d.° n. d.°
Cecilie, Olthaus, Amsterdam n. d.°
Augusta, Schulte, d° n. d°
Dina Marchina, Dijk, Koningsb. n. Leith
Alida Pronk, Scholtens, St. Petersb. n. Amst.
Margaretha, Lindeboom, Amsterdam n. Riga
Urana, Banting, Hartlepool n. Malmoe
3 *Geertr. Femina*, Bakker, Amsterdam n. Riga
Afiena, Potjewijd, Hull n. Oostzee
Schlump zu Lulle, Poelman, Rott. n. d.°

—o—

Zierikzee 4 nov. Het Fransche schip *St. Louis*, kapit. Prevel, van Santos naar Rotterdam, bij deze haven gestrand (zie ons vorig N.°), is nog digt; de beide masten zijn gekapt en ankers en kettingen verloren. Van de lading heeft men nog niets kunnen lossen. De sleepboot *Union* is heden morgen tot assistentie gearriveerd.

Ostende 4 nov. Een onbekend schip is op Broersbank, ten westen van Nieuwpoort, gestrand. Er is niemand meer aan boord. Het lijk van een matroos is aangespoeld.

Harwich 4 nov. De Eng. bark *Darius*, k. Smith, van Sunderland naar Konstantinopel, is op het Longzand totaal verongelukt.

Hull 5 nov. (*Per telegraaf.*) De *Killarney* (st.) is heden morgen van Rotterdam alhier aangekomen met verlies van eenig vee en wolbalen. — De *Seagull* arriveerde ll. zondag in goeden staat.

Falmouth 2 nov. Het Ned. schip *Fennegina Arentina*, kapit. de Jonge, van Patras alhier aangekomen, is op het drooge gehaald om den bodem schoon te maken.

Milford 4 nov. Het Ned. schip *Eclipse*, kapit. C. J. Doekzen, v. Bombay n. Liverpool, is met schade aan den achtersteven wegens aanzeiling alhier binnengeloopen.

—o—

Gepraaid:

17 sept., op 11° 16′ NB. en 25° 30′ WL., *Christina Agatha*, W. L. Esink, van Liverpool naar Batavia; alles wel aan boord.

4 oct., op 13° 6′ NB. en 25° 47′ WL., *Louisa Kroonprinses van Zweden*, Stoop, van Rotterdam n. Batavia (35 d. reis).

24 oct., op 23° NB. en 22° WL., *Bernard & Agnes*, Ordeman, van Amsterdam naar Batavia.

Door kapit. Blok, te Brouwershaven binnen:

28 julij, op 24° 36′ ZB. en 57° 30′ OL., Fransch schip *St. Charles II*, k. Lumeur, van Havre n. Bourbon.

20 oct., op 40° 38′ NB. en 28° 58′ WL., Eng. schoener *Queen*.

—o—

4 november. De wind te **Deal** W.

—o—

Rotterdam *Uitgekl.*
4 nov. *Jenneke Hendrika*, Pik, Triest
Marie Jeannette, Sloot, Newcastle

Amsterdam *Vertr.*
2 nov. *Cornelis Houtman*, Marther, Newcastle
3 *Fosca Helena*, Ridder, New-York
4 *Lucia Jantina*, Lieffijn, Napels
Willem III (st.), Piejeers, Middellandsche Zee
de Sperwer, Schreuder, Cardiff
5 *Johanna Elisabeth*, Burhoven Junius, Batavia

Nieuwe Diep *Zeilkl.*
4 november *Cosmopoliet*, Westenenk, Melbourne
Broedertrouw, Rotgans, Batavia
Californië, de Wijn, d.°
Johanna Catharina, Besseling, Samarang
Maria Catharina, Bertrand, dito
Onderneming, Trip, Oud-Calabar
Gouverneur Nagtglas, Burghgraaf, de Kust van Guinea
Maria, Bakker, Triëst
Agatha, Zeilinga, dito
New-York, Starace, Napels
Monarca del Mare, Maresca, Livorno
Henriëtte, van Loenen, Londen

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 6 nov.: 1ste getijde 6 ure 4 min.; 2de get. 6 ure 28 min.

Arnhem. Waterhoogte 4 nov. 0.64 el.

Keulen. Rijnhoogte 4 nov. 3 v. 11 d. Rijnl. (onveranderde waterstand).

—o—

Aangek. Passagiers.

Te Nieuwe Diep:

Van Suriname, p. *Juno*, kapit. Roszberger: de heer G. J. Verdooren, de jongejufvr. E. M. Lissone, en de jongeheer J. P. Lissone.

Cargalijsten.

Amsterdam.

TJILATJAP, Willem Hendrik, Beckering. — 7380 b. Koffij, 211 k. Indigo, 80 b. Kaneel en 174 k. koperen Duiten, N. H. M.

LONDEN, Erndte, Kröger. — 422 qrs. Erwten, Order.

ELMSHORN, Gesina Lammegina, Braamhorst. — 33 l. Boekweit, L. Hoijack en Co.

Veemarkt. De aanvoeren van het Vasteland waren in de afgeloopene week weder zeer groot. Heden ter markt was de aanvoer van Hoornvee belangrijk minder dan vorige week; puike soorten echter bedongen vorige prijzen. Schapen met goede vraag, voor beste soorten tot eene prijsverhooging van 4 d. per stone, mindere kwaliteit daarentegen 2 d. lager. Kalveren iets williger. Varkens prijshoudend. Men noteert: Ossen 3/2 a 5/, Schapen 3/6 a 5/8, Kalveren 4/ a 5/2, Varkens 4/ a 5/.

ANTWERPEN 4 November.

Verwhout prijshoudend. — *Koffij* zeer vast. — *Granen.* Tarwe willig. Stettin Gerst *f* 8. Odessa Rogge *f* 8⅜ entr. *Oliezaden* stil. — *Hop* vast; nieuwe fr. 110. Men spreekt er van dat te Poperingen fr. 150 zoude betaald zijn. — *Harst.* Bruine Amerik. op nieuw iets hooger. Verkoopen heden ca. 2000 vtjs. — *Terpentijn.* Fransche *f* 37.

HAVRE 2 November.

Katoen flaauw. Verkoopen heden tot 3 ure 940 balen. De notering van 1° November voor laag New-Orleans is fr. 13 hooger dan op 1° October. Verkoopen der maand October 62,000 balen. — *Koffij* vast; Haiti van de Kaap fr. 87 a 88. — *Suiker.* Antilles n.° 4 fr. 45¼. — *Indigo* willig; prijzen zijn gedurende de maand October 25 c. hooger. — *Huiden.* B.-A. gedr. fr. 115, Rio-Grande gez. fr. 76. — *Reuzel.* Amerik. fr. 67 a 67½. — *Hout.* Haiti Campêche- hooger op fr. 8; Sandel- fr. 11. — *Granen* stil.

AVIGNON 26 October.

Meekrap. Er is deze week veel omgegaan en prijzen zijn 1 franc hooger. Men noteert: Rosé fr. 34 a 35, Palud 18 m. fr. 41 a 42, 30 m. fr. 43 a 43½. In gemalen ging niets om.

HAMBURG 4 November.

Koffij stil in afwachting der Rio-berigten. — *Zink* zonder omzet. — *Terpentijnolie.* 200 v. tot 41 m. 8 sch. genomen en thans niet meer onder 42 m. te koopen. — *Raapolie* loco en per Nov. 27.4, per Mei 27.8 a 27.6. — *Granen.* Tarwe in loco vast, de laatste prijzen werden te vergeefs geboden; af buitenl. vaster gehouden doch stil. Rogge in loco vast; af Koningsb. 80 ℔ per voorjaar tot 90/91 rth. bco. te koopen.

CORFU 29 October.

Olie. Het weder is ongunstig voor den oogst. Men betaalde voor oude tall 12¼, nieuwe per Febr. en Maart tall 11⅝.

SMYRNA 25 October.

Opium lager p. 138½ a 135. — *Meekrap* p. 233 a 248. — *Wol.* Gew. p. 548 a 600. — *Vijgen* p. 80 a 170. — *Rozijnen.* Zoete Yerli p. 120 a 160, Zwarte p. 48 a 60.

RIGA 19/31 October.

Zaden. Zaai Lijn- met meerdere vraag; de aanvoeren tot heden bedragen 36,000 t. Men noteert ord. 10 a 10¾ z. r., puik 11 a 11½ z. r.

NEW-YORK 22 October.

Katoen. Als Uitvoer-Artikel is dit thans van geen belang, daarentegen krijgen wij toevoer van Europa; een partijtje Surat bedong 16 c. Men noteert:

	Upland.	Florida.	Mobile.	N. O. & T.
ordinary....	18½	18½	18½	18½
good ord....	20	20	20	20
middling....	22	22¼	22¼	22½
good middl..	22½	22¾	23	23½

voorraad 30,000 b.; invoer sedert 1 September 7170 b. — *Asschen* flaauw op $ 5¼. — *Koffij* vast doch bijna zonder omzet, Rio met veel voorraad in cons.; in entr. is goed to prime niet onder 13 c. te koop; Java 20 c. op 6/m. — *Verfwaren.* St. Domingo Blaauwhout $ 16 a 16½. — *Granen.* Tarwe flaauw, Chicago voorjaars $ 1.16 a 18; roode State $ 1.27 a 1.28; roode Western $ 1.28 a 1.31; witte Ohio $ 1.36 a 1.42. Mais vast, bonte Shipping 60 a 62 c. Rogge vast, Western 75; State 78½ c. Meel vrij vast, superfine State $ 5.30 a 5.35; extra dito $ 5.55 a 5.60. — *Specerijen.* Piment 5 c. entr. Peper 11½ c. cons. Cassia 27 c. Nootmuscaat 50 c. — *Hop.* Prima 1861 21 c. — *Quercitron.* Philadelphia n.° 1 $ 28 a 28½; entr. $ 30 a 31. — *Rijst* flaauw 7 a 7½ c. — *Terpentijn* $ 1.60 a 1.62½. — Bruine *Harst* $ 4.62½ a 4.75 c. — *Reuzel* met goede vraag hooger, 9 a 9¾ c. — *Talk* hooger op 9 c. — *Was* 31 c. — *Suiker* prijshoudend. — *Vrachten* naar Rotterdam per zeilschip Rogge in scheepszakken 13½ d.; Meel 4/. — *Wissel* op Londen 60/d. 107 a 108; Amsterdam 40 a 40¼.

FERNAMBUCK 15 October.

UITVOER-ARTIKELEN. *Suiker.* De goede verwachting van den oogst schijnt zich te verwezenlijken, de aanvoeren zijn grooter dan in de laatste 4 jaren het geval was. Bruine voor het Kanaal wordt tot 1 $ 900 aangeboden, doch door gebrek aan schepen gaat er weinig om. Nieuwe witte is hooger in prijs. — *Katoen.* Mooije kwaliteit 9 $ 400 a 9 $ 800, Paraibo 10 $ 500 a 10 $ 600, Maceio 10 $ 200, alles vrij aan boord. — *Huiden.* Gedr. 175 reis. — *Wissel* 25 a 26½ d., Parijs fr. 378 a 380, disconto 9 %.

BAHIA 11 October.

INVOER-ARTIKELEN. *Kaas.* Holl. 2 $ 400 a 2 $ 600.

UITVOER-ARTIKELEN. *Suiker* onveranderd, voor Europa ging niets om en prijzen zijn nominaal; zoodra er meerdere aanvoeren komen verwacht men eene daling. — *Cacao* 4 $ 500 a 4 $ 700. — *Koffij* niet voorhanden. — *Katoen* zonder omzet. — *Huiden* onveranderd. — *Tabak* niet ter markt. — *Tafia* flaauw op 45 $ 000. — *Vrachten* vast, Kanaal om orders 40/ a 50/. — *Wissel* op Londen flaauw op 25½ d., Parijs nominaal 370 r.

SANTOS 1 October.

Koffij met veel vraag, ten gevolge der laatste berigten van Europa en prijzen 200 reis hooger; puike Canjuin $ 6.100, regulars $ 5.800 a 600. — *Vrachten* naar het Kanaal 50/ a 55/.

BUENOS-AYRES 26 September.

Ten gevolge der politieke moeijelijkheden blijft de handel voortdurend zeer stil.

INVOER-ARTIKELEN. *Jenever.* Holl. zonder omzet. — *Suiker.* Geraff. Holl. 66 a 65½ $. — *Rijst.* O. I. 18½ a 21 $.

UITVOER-ARTIKELEN. *Huiden.* Gedr. Ossen- en Koe- stil; goede Huiden voor Duitschland zijn gezocht doch schaarsch, ½ Koe- en ½ Ossen- 46 a 48 r. Koe- Mataderos 43 r. en Ossen- dito 47 a 48 r. Gez. Ossen- 45 r. en Koe- 38 r. Gez. Paarden- 14 r. — *Talk* 18½ a 18 r. — *Wol* zonder voorraad. — *Schapenvellen* met goede vraag; vette fijne Metis $ 2½; dito goede Metis $ 2¼; dito ord. en Creoolsche $ 50 a 60; dito Rio gemengd $ 60 a 85; dito ord. en Creoolsche $ 50 a 55. — *Haar.* Gemengd Zuider $ 110 a 115 en Noorder $ 95 a 105. — *Tabak* flaauw; laatste prijs 29½ r. — *Vrachten* naar Antwerpen gedr. Huiden 70/, Talk 30/, Balen 30/ met 5 %. — *Wissel* op Londen 90 d. zigt 63½ a 63; Parijs r. 80½ a 80.

MONTEVIDEO 29 September.

UITVOER-ARTIKELEN stil, gedr. *Huiden* voor Noordelijk Europa betaalde men laatstelijk 50 a 60 r.; gez. Saladeros Koe-, 56 r.; gez. Paarden- 14 a 14½ r. — *Talk* 20 r. — *Wol* zonder handel. — Gedr. *Vleesch* 19 a 22 r.

INVOER-ARTIKELEN onveranderd, Geraffin. *Suiker* 21 a 22½ r. — O.-Ind. *Rijst* 7½ a 8 r. — *Bougies* 210 r. — *Vrachten* naar Antwerpen gez. Huiden 40/, gedr. 80/; Balen 35/ en 5 %. — *Wissel* op Londen 40 d.; Parijs fr. 80 nomin.

PORT AU PRINCE 6 October.

In de laatste dagen hadden wij verscheidene arrivementen met ladingen Fransche en Amerik. goederen.

UITVOER-ARTIKELEN noteert men: *Koffij* $ 122. — *Katoen* $ 120. — *Cacao* $ 120. — *Campechehout* $ 50. — *Mahonyhout* $ 1.500. — Gele *Was* $ 4.50.

Te KAAP HAITI *Koffij* $ 126. — *Campechehout* $ 58. — *Cacao* $ 116. — Gele *Was* $ 4.50.

Te CAYES *Koffij* $ 120. — *Katoen* en *Cacao* $ 100. — Gele *Was* $ 5. — *Rum* $ 780.

Te JACMEL *Koffij* $ 130. — *Katoen* $ 150. — *Campechehout* $ 60. — Gele *Was* $ 5. — *Rum* $ 12.

Te JEREMIE *Koffij* $ 115. — *Campechehout* $ 40. — *Cacao* $ 85. — Gele *Was* $ 3.50. — *Wissel* op Europa $ 200.

Advertentiën.

De Hemelsche Vader eischte van mij heden een nieuw offer, door het afsterven van mijnen geliefden tweeden Zoon EDUARD CORNELIS, in den jeugdigen leeftijd van circa 16 jaren.

Rotterdam J. J. VAN DER VEN,
4 *November* 1861. Wed. W. J. H. VAN OOSTERZEE.

Eenige kennisgeving.

Heden namiddag omstreeks drie ure overleed, in den ouderdom van 55 jaren en 2 maanden, tot droefheid van mij, hare Kinderen, Behuwdkinderen en hoogbejaarden Vader, mijne geliefde Echtgenoot ADRIANA WILHELMINA KELLER, na een geduldig lijden van omstreeks drie jaren.

Charlois JOHs. BEKKER.
4 *November* 1861.

Eenige kennisgeving.

NEDERLANDSCHE
MAATSCHAPPIJ TER BEVORDERING VAN NIJVERHEID.

ALGEMEENE NATIONALE
TENTOONSTELLING.

Plegtige uitreiking der **EEREBLIJKEN** op **Donderdag 14 November aanst.**, des namiddags *half een* ure, in de Groote Kerk te *Haarlem*.

De LEDEN der Maatschappij hebben toegang op vertoon van hun Diploma.

De Commissie,
SIMONS, *Voorzitter*.
F. W. VAN EEDEN, *Secretaris*.

VLAARDINGEN.
Uitspanning door Inspanning
(Kamer N.° 2).

Donderdag den 7 November 1861, **BUITENGEWONE VERGADERING** in het Locaal **de Vriendschap**, des avonds 7½ ure. Introductie-Billetten te verkrijgen bij de LEDEN.

NB. Zonder Billet wordt niemand toegelaten.

NIEUWE
COURANTEN LEES-INRIGTING,
VAN
H. W. DUSAULT,
IS VERPLAATST
NAAR DEN
OPPERT, wijk 6, n° 47,
over de
MAATSCHAPPIJ TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN.

De LEES-INRIGTING wordt bij voortduring in de gunst van het Couranten lezend Publiek aanbevolen.

De **ROTTERDAMSCHE COURANT** en meerdere voorname Couranten worden in alle wijken der Stad tegen solide conditien bezorgd en weder afgehaald op bepaalde uren; dezelve worden door geschikte Personen besteld, hetgeen overal de goedkeuring verkrijgt boven het vroeger bedienen door Jongens.

Een JONG MENSCH,

verscheidene jaren in het **Assurantie-Vak** te *Amsterdam* werkzaam en vele goede Relatien bezittende, wenschte gaarne zich met het **AGENTUUR** eener soliede **Brand- of Zee-Maatschappij** belast te zien, om aan de Amsterdamsche Beurs werkzaam te zijn. Adres, met *franco* Brieven onder La. O, bij de Kantoor-Boekverkoopers VAN TUBERGEN en KRUYSMULDER, Rokin, bij den Vijgendam, te Amsterdam.

KEUKENMEID.

Tegen Februarij vraagt men eene **bekwame KEUKENMEID**, tegen goed loon. Adres, letter P, bij de Boekverkoopers M. WIJT & ZONEN, te Rotterdam.

LIGT IN LADING
NAAR
NEW-YORK,
het snelzeilend gekoperd en kopervast *Pruissisch* BARKSCHIP **AMANDA**,
Kapit. C. G. RUNGE.
Vertrekt einde November.
Adres bij de Cargadoors P. A. VAN ES & Co.

STOOMBOOTVAART
OP
SCHOTLAND,
voor PASSAGIERS en GOEDEREN.
Naar LEITH

het Stoomschip **VOLUNTEER**, Kapitein JOHN CAIRNS, vertrekt **Zaturdag 9 November**, des morgens vroeg.

Adres bij G. LEVINGSTON & ZOON en J. A. HOUWENS, Agenten te Rotterdam, en bij DONALD R. MACGREGOR, Agent te Leith.

Openbare Verkooping
van
ROERENDE GOEDEREN.

De Notaris Mr. *W. P. A. VOORENDONK*, residerende te Rotterdam, is voornemens, onder directie van *VAN MARLE en DE SILLE*, op Donderdag den 14 November 1861, des voormiddags ten 10 ure, aan de **Branderij**, gelegen te Rotterdam, nabij de Karnemelkshaven, wijk 13, nommer 1049, in het openbaar te Verkoopen:

Gemaakt GOUD en ZILVER, TAFELS, STOELEN, CANAPÉ'S, COMMODES, SECRETAIRES, CHIFFONNIÈRES, PENDULES, SPIEGELS, LAMPEN, BEDDEN, PORSELEIN-, GLAS- en VERLAKTWERK, SCHAAKBORD met SCHAAKSTUKKEN, HAARD met TOEBEHOOREN, BRANDKAST en andere MEUBELEN, SCHILDERIJEN, STEREOSCOOPPLATEN, diverse BOEKEN, waaronder Geïllustreerde Werken van voorname Schrijvers, en een Paket MUZIEKSTUKKEN; voorts ongeveer Elfhonderd Mudden STEENKOLEN, Twaalf Moutwijn STUKKEN en ander FUST, MEEL-, GEST- en ZOUTZAKKEN, ongeveer Negen en Dertig Mudden ROGGE, Twaalf Zakken met MEEL, een Vat met KRIJT, eene HANDBRANDSPUIT met SLANG en andere GOEDEREN meer. Te bezigtigen ter plaatse voormeld, twee dagen te voren, van 11 tot 3 ure.

Nederlandsche
STOOMBOOT-REEDERIJ.

De DIRECTIE maakt bekend, dat de **DIENST** van **ROTTERDAM** naar **NIJMEGEN**, op **Woensdag den 6 dezer**, GEEN PLAATS ZAL VINDEN.

BONNETERIE
CHEMISES SUR MESURE,
CHs. COUCKE,
515, Hoogstraat.

De BOEK- en KUNSTHANDELAAR
OLDENZEEL,
STEIGER TE ROTTERDAM,
HEEFT HEDEN UIT **PARIJS** ONTVANGEN EENE GROOTE COLLECTIE
PLAAT-, PRACHTWERKEN EN GRAVURES,
BENEVENS EENE UITGEZOCHTE SORTERING
STEREOSCOOPPLATEN
EN
PHOTOGRAPHIE-ALBUMS.

VERITABLES GRAINS DE SANTÉ van Doctor FRANCK.

Deze zijn de eenige Purgeer-Pillen, welke sedert meer dan zestig jaren zijn geautoriseerd. Er bestaat geen zachter, zekerder en weldadiger purgatief. Zij onderscheiden zich speciaal van alle namaaksels door ons *fabriek-merk*, dat op iedere doos is geplaatst en volgens de wet gedeponeerd bij het Tribunaal van Commercie, bij den Raad van Vroedemannen te Parijs, alsmede in de voornaamste hoofdsteden van Europa.

Iedere doos gaat vergezeld van een boekje van 8 bladzijden, waarin in de bijzonderheden worden opgegeven de eigenschappen van de **Véritables Grains de Santé van Doctor Franck**, hunne wijze van gebruik, als ook de zekere kenteekenen welke ze van de namaaksels onderscheiden.

Voor alle aanvragen adressere men zich tot den Heer LEVÉVILLE, Directeur der Bureaux van de Pharmacie Leroy, rue Neuve Saint Augustin, 45, te Parijs.

DOMEINEN.
Openbare Verpachting
EENER
ZALMZEGEN-VISSCHERIJ.

De ONTVANGER der DOMEINEN, belast met de **Herverpachting** van de **ZALMZEGEN-VISSCHERIJ**, in de NIEUWE MAAS, van de Leuvehaven van Rotterdam af tot aan den mond der Haven van Vlaardingen, welke te *Rotterdam*, in de **Stads-Herberg**, op den 7 November 1861, des voormiddags ten half 10 ure, zal worden gehouden, maakt den Belanghebbenden bij deze bekend, dat met de uitdrukking van *Werken van Staatswege* en *Staatswerken*, in Art. 26 der Voorwaarden voorkomende, ook bedoeld worden de zoodanige die door Maatschappijen of Particulieren, die daartoe van Staatswege concessie hebben verkregen, worden verrigt.

De Ontvanger der Domeinen,
H. COLLOT D'ESCURY.

Openbare Verkooping
VAN
RIET- EN HOUTGEWAS, YPEBOOMEN ENZ.
EN
VERHURING van
Wei- of Grazerslanden.

DIJKGRAVEN en HOOGHEEMRADEN der Grondheerlijkheden ***Charlois*** en ***Katendrecht*** zijn voornemens om op Vrijdag 15 November 1861, des voormiddags ten 9 ure, ten overstaan van den Notaris *H. S. VAN RIJSOORT*, residerende te Charlois, ten Huize van **A. van Gent**, wonende aldaar, te VERKOOPEN:

82 zware YPEBOOMEN, staande aan de Charloische en Hooge en Lage Dijken en Katendrechtschen Dijk; voorts **eenige Bunders** te Velde staand **RIET**, Vierjarig **Wilgen GRIENDRIJS**, Veertienjarig **ELSGEWAS** en 19 Koopen Vierjarig **Wilgen HOOFDSTOVENRIJS**.

Verder te VERHUREN: **9 Bunders WEI- of GRAZERSLANDEN, DIJK en KADEN.**

Informatien te bekomen bij den Rentmeester.

Nederlandsche Handel-Maatschappij.
VEILING TE ROTTERDAM,
op **DINGSDAG** den **12 NOVEMBER 1861**, van:

139 Vaten en **10 Balen** } **Ceylon KOFFIJ**, liggende ALDAAR.

De **Monsters** zullen op Vrijdag den 1 November worden uitgegeven.

Amsterdam 30 *October* 1861.

Nederlandsche Handel-Maatschappij.
VEILING TE AMSTERDAM,
op **DINGSDAG** den **26 NOVEMBER 1861**, van:

9473 Kranj. en Kanass. **JAVA SUIKER**, liggende ALDAAR;
6717 „ „ „ „ „ „ te ROTTERDAM;
1192 „ „ „ „ „ „ „ SCHIEDAM.

Amsterdam 5 *November* 1861.

Notarishuis te Rotterdam.
HEDEN, Woensdag den 6 November 1861,
des namiddags ten 5 ure,
AFSLAG VAN:

Een WINKELHUIS met BOVENHUIS en ERVE, op den hoek aan de z/z. van de Wijnstraat en de w/z. van de Vischsteeg, 2—177. Trekgeld *f* 13,100.

Een HUIS, genaamd „*Cingelshoek*", met TUIN en ERVEN, aan den Goudschen Singel en Rijweg, met twee daarnevens staande HUIZEN en ERVEN, aan den Goudschen Singel, 13—787, 788 en 789. Trekg. *f* 14.200.

Een PAND en ERVE, als voren, aan den Goudschen Rijweg, 13—784, 785 en 786. Trekg. *f* 6500.

Een HUIS en ERVEN, als voren, 13—782. Trekgeld *f* 9200.

Een HUIS met BOVENWONINGEN en ERVE, aan de w/z. van de Zandstraat, 6—560. Trekg. *f* 5800.

Hôtel de l'Europe,
Place Royale, Brussel.

Heeren REIZIGERS en Hollandsche FAMILIEN, zich op weg naar of van ***Parijs*** te ***Brussel*** ophoudende, zullen bevinden dat dit Hôtel in alle opzigten een der meest comfortabele is.

Matige Prijzen. Verscheiden Vertrekken aan de Rez-de-Chaussée.

MÉDAILLE DE BRONZE à la société des sciences Industrielles de Paris.
Plus de Cheveux Blancs.
Mélanogène.

Teinture par excellence de DICQUEMARE AINÉ de Rouen.

Pour teindre à la minute, en toutes nuances, les cheveux et la barbe, sans danger pour la peau et sans aucune odeur. Cette teinture est supérieure à toutes celles employées jusqu'à ce jour.

Fabrique à Rouen rue Saint-Nicolas 39.

Dépot à Rotterdam chez Mr. CHS. COUCKE, à la Haye chez Mr. E. FILLET, à Dordrecht V. HAVARD, à Breda chez Mr. VANTOMME.

Prix par Boite *f* 3.50.

Rotterdamsche Schouwburg.
Directie: ***J. Ed. de Vries.***
WOENSDAG 6 NOVEMBER 1861:
DER WILDSCHÜTZ,
komische Opera in 3 Bedrijven, Muziek van *A. Lortzing.*
Aanvang ten 7½ ure precies.

VERTREK der SPOORTREINEN.
Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7.25, 11.40, 3.25, 7.15
„ „ alleen n. 's Hage: 9.45, 5.30, 9.35
„ Amst. naar Rotterdam: 8.30, 11.25, 4.30, 7.30
„ 's Hage „ „ 8.30, 10.41, 1.30, 4.13, 6.43, 8, 9.45
Aankomst te Rotterd.: 9.15, 11.30, 2.15, 5, 7.30, 8.45, 10.30

Vertrek van: **Rijn-Spoorweg.**

Rott.: 6.55, 9.50, 12.25 (expr.tr.), 3.55 (werkd.), 5.50, 9.15
Amst.: 7.25, 10.25, 12.30 (expr.tr.), 4.30 (werkd.) 6.20, 9.10
Arnh.: 6.30, 9.37, 11.55 (expr. tr.), 12.40, 1.10, 5.27, 7.35
Utr. n. Rott.: 6.20, 8.40, 11.40, 1.15 (exp.tr), 5.35 (werkd.), 8.25
Goud. n. Rott.: 7.30, 9.20, 12.44, 1.53 (exp.tr), 6.26 (wkd), 9.05
Aank. te Rott: 8.15, 9.55, 1.15, 2.15 (exp.tr.), 7 (werkd.)

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Rotterdam: 10.15 's morg. en 3 's nam.
„ Breda: 6.45 's morg., 12.35 's midd. en 5.25 's namidd. de laatste alleen tot Antwerpen en Moerdijk.
„ Antwerpen: 7.50 's morg. en 12.20, 5.35 's namidd. de laatste alleen tot Breda en Moerdijk.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

WOENSDAG 6 November 1861, N°. 265.

KENNISGEVING.

Het HOOFD van het GEMEENTEBESTUUR van *ROTTERDAM* brengt bij deze ter kennis van de belanghebbenden, dat door den Heer Staatsraad, Commissaris des Konings in de provincie Zuidholland, op den 29sten October ll. is executoir verklaard:

Een Kohier voor de Belasting op het Personeel, bevattende voljaars aanslagen, dienst 1861—62, behoorende tot de 2de afdeeling dezer Gemeente;

Dat vermeld Kohier ter invordering is gesteld in handen van den Heer Ontvanger, en ieder daarop voorkomende verpligt is zijnen aanslag op den bij de Wet bepaalden voet te voldoen, en dat heden de termijn van *drie maanden* ingaat, binnen welke de reclames behooren te worden ingediend.

Rotterdam den 5 *November* 1861.

Het Hoofd van het Gemeentebestuur,

J. F. HOFFMAN.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Dingsdag 5 November.

De Voorzitter deelt mede, dat door de afdeelingen tot rapporteurs zijn benoemd over het ontwerp tot goedkeuring der artikelen nopens de overeenkomst met België omtrent de wateraftappingen uit de Maas, de heeren Delprat, Thorbecke, Olivier, Bots en Heemskerk Bz.

Aan de orde zijn een dertiental **naturalisatiewetten**, welke achtervolgens zonder discussie werden aangenomen. Het zijn de navolgende personen: P. Th. J. Heymeijer, te Amsterdam; J. F. D. Utermark, te Amsterdam; H. Ph. Gelderman, te Oldenzaal; O. Rhijnvis Feith, te Zwollerkarspel; C. W. Daubenspeck, te Roermond; J. A. Kettenbosch, te Gorinchem; A. J. Varangot, te Amsterdam; P. J. Anderheggen, te Roermond; J. C. L. Bukmeier, te Soetermeer; G. H. Horn, te Rotterdam; H. A. F. Holthaus, te Roermond; L. C. W. Begemann, te Nyehaske, en H. C. G. G. Muller, te Amsterdam.

Daarna is aan de orde het ontwerp van wet **tot opheffing van het Staatscollatieregt.**

De heer *Thorbecke* behoeft niet te zeggen dat hij zich over deze voordragt zeer verblijdt. Zoo hij eenige opmerking heeft te maken, het zou zijn in den considerans van het éénig artikel. Welligt zou hij daar eene wijziging van niet groot gewigt in bedenking geven. Spr. wijst op de plaats in de Memorie van Beantwoording (blz. 3), waar gewag wordt gemaakt van de „voorbereidende maatregelen," door het Departement der Herv. Eeredienst genomen tot herziening van de provinciale reglementen op de administratie der kerkelijke fondsen van het Herv. kerkgenootschap, waarmede men in verband wenscht te brengen eene herziening van de met deze aangelegenheid in verband staande besluiten en verordeningen. Daarover nu heeft spr. eenige opmerkingen. Het Depart. der Herv. Eeredienst kan inderdaad genoemd worden een archief van de meest wonderlijke besluiten. Men zou 't ook kunnen noemen een Kabinet van zeldzaamheden. Nu wenscht hij bij dezen Minister aan te dringen op eene zoo veel mogelijke opruiming van hetgeen niet werkelijk meer met eene goede huishouding strookt. Zoo wil hij *één* voorbeeld bijbrengen: hij vindt in het Staatsblad algemeene maatregelen van inwendig bestuur, van 1824, volgens welke alle kerkbesturen en kerkelijke administratien zich zorgvuldig hebben te wachten van eenige beschikkingen te nemen omtrent onderwerpen, welker bezorging hen niet uitdrukkelijk bij bestaande wetten, reglementen, orders of instructien is opgedragen. Daaruit zijn voortgevloeid de reglementen op de administratie van kerkelijke fondsen, welke de Minister aan eene herziening wil onderwerpen. Spreker gewaagt er van met te meer voldoening, omdat hij reeds vóór 15 jaren in publieke geschriften oorlog heeft gevoerd tegen die reglementen. Zij heeten provinciale reglementen, maar zij zijn eigenlijk algemeene maatregelen van inwendig bestuur, gewijzigd voor onderscheidene provincien. Nu heeft hij nooit die besluiten in hun *geheel* onder de oogen gehad; slechts enkele, en wel zonder hoofd, zijn in het Staatsblad verschenen. Is nu de Raad van State daarover gehoord? Op welken grond, op welken considerans berusten zij? Hij vraagt dus: waarop steunen die reglementen? Het souverein besluit van 1814 beperkt het Staatstoezigt tot de beschikkingen van finantiëlen aard, en daaruit is art. 195 der Grondwet voortgevloeid. Zijn nu de latere reglementen, die van 1819 tot 1824, in overeenstemming met de Grondwet van 1815? Neen, de strekking van die reglementen is uitsluitend om regels van administratie vast te stellen op de kerkelijke fondsen, in het belang der kerkgenootschappen zelve. Dus de Koning heeft niet georganiseerd eenig toezigt van Staatswege, anders dan in het belang van de kerkgenootschappen. — Eene andere vraag is nu: welk is het doel van de herziening der reglementen? Spreker toetst wijders die reglementen aan de Grondwet van 1848, waarmede zij volstrekt niet in overeenstemming zijn. Maar wat ook van die reglementen zij of worde, de regels moeten niet anders zijn dan een gemeen regt. Als er eenig Staatstoezigt moet blijven bestaan, dan moet het een en hetzelfde zijn voor *alle* kerkgenootschappen.

De *Minister voor de Hervormde en andere Eeredienten*, de heer *Jolles*, stelt op den voorgrond dat hem zeer aangenaam is geweest de algemeene instemming met zijn ontwerp, en dubbel aangenaam omdat het een groot beginsel betreft, dat bij hem op den voorgrond heeft gestaan bij de aanvaarding van zijne betrekking. Hij bedoelt namelijk de afscheiding tusschen Kerk en Staat, eene afscheiding die noodig is, omdat zij steunt op onze wetgeving, en omdat zij in het belang is, zoowel van Staat als van Kerk. Hij zal nu niet in ontwikkeling treden van de gevoelens die daarvoor pleiten. Gij allen kunt ze beoordeelen, zegt de Minister, omdat zij bekend en meermalen besproken zijn. Maar ik herhaal dat die scheiding zooveel mogelijk door mij zal bevorderd worden. Ik heb reeds in de Memorie van Toelichting tot hoofdstuk VII der Staatsbegrooting daarop gewezen, en meer in de bijzonderheden bij de Memorie van Beantwoording, die de leden later zullen ontvangen. Ik acht het van belang dit voorop te stellen, opdat de Vertegenwoordiging wete met welke bedoeling een Minister zijne taak aanvaardt, dat men hem kenne, waardoor alleen het gemeenschappelijk overleg tusschen Regering en Vertegenwoordiging bevorderd kan worden. Nu verlieze men niet uit het oog, dat het gebouw voor zijnen werkkring opgetrokken is op een geheel anderen grondslag en zienswijze dan de zijne. En hij verklaart tevens, dat hem voorkomt dat bij erkenning van de noodzakelijkheid van den herbouw, ook het besef moet worden gevoegd, dat men met omzigtigheid behoort te werk te gaan, opdat niet alles op eens losrake, en men aan een ander gevaar zij blootgesteld, namelijk dat van het gebouw te zien vallen in *ruïnen*. Hij wil daarmede niet zeggen dat hij te langzaam zal te werk gaan, maar hij heeft de ernstige bedoeling tot doorgaande hervorming, want hij is overtuigd dat de betrekking tusschen de Hervormde Kerk en den Staat in vele opzigten zonderling is; hij is dit geheel eens met den heer Thorbecke. Er is eene geheele reeks verordeningen die, zoo ze nu al niet kunnen worden ingetrokken, toch aan herziening moeten worden onderworpen. Nu zal hij meer bepaaldelijk antwoorden aan den heer Thorbecke, die over het besluit van 1824 en de reglementen van 1819—24 gesproken heeft. De Minister zegt, dat reeds dat besluit van 1824 bij hem de bedenking heeft doen oprijzen, of het wel kon blijven voortbestaan. En de reglementen van 1819—24 waren reeds in den aanvang gebrekkig. Men was daar toen reeds zoo zeer van overtuigd, dat men geaarzeld heeft met de algemeene invoering, juist van wege den twijfel of die wel in overeenstemming met de wetten was. 's Ministers voorgangers hebben reeds getracht eene herziening tot stand te brengen. Zij hebben geraadpleegd het collegie van toezigt, zonder hetwelk geene verandering kan plaats hebben volgens het reglement zelf. Nu is de Minister niet van meening dat dit collegie niet moet worden gehoord, maar hij had liever alles vooraf bijeengebragt om het geheel te beter te kunnen overzien, en de vraag te beantwoorden of het voortdurend bestaan wel overeenkomstig is met onze instellingen. Hij kan nu reeds zeggen: er is zeer veel daarin, dat stellig moet veranderd worden. en hij is het ook in dit opzigt eens met den heer Thorbecke dat, als er toezigt noodig is, het dan *gelijk* moet zijn *voor allen;* de Staat mag geen onderscheid voor eenig kerkgenootschap maken. — Wat de opruiming der verouderde of strijdige verordeningen betreft, is hij ook van de noodzakelijkheid daarvan volkomen overtuigd, en hij heeft reeds eene menigte besluiten en verordeningen daarvoor bestemd. — Wat aangaat de banden van het Hervormde kerkgenootschap tot de Regering, waarover in het verslag gesproken is, dit zou kunnen voeren tot eene historische herinnering; maar zooveel is zeker, dat het Hervormde kerkgenootschap meerdere inmenging van den Staat heeft ondervonden en ook meer daarop heeft willen steunen dan andere kerkgenootschappen. Hij brengt eenige voorbeelden daarvan bij, ten betooge van de juistheid der bewering van den heer Thorbecke, dat in de Hervormde Kerk veel is wat niet meer in overeenstemming is met de verhouding van Kerk en Staat en de bestaande wetten, en dat er, gelijk die spreker teregt zeide, veel op te ruimen valt.

De heer *Elout* dankt den Minister voor de rede, die hij gehouden heeft. Hij releveert de vraag, in het Voorloopig Verslag vervat, nopens de overlegging van de lijst dier kerkelijke gemeenten of predikantsplaatsen, op wier vervulling tot nu toe van Regeringswege invloed kon worden uitgeoefend. Voor het overige is hij het eens, dat er nog veel te doen overblijft om het Hervormd kerkgenootschap zijne volle vrijheid te geven, en wijst met een woord op de benoeming van hoogleeraren, waardoor die vrijheid niet steeds betracht wordt. Zoo veel is zeker, gaarne erkent hij dit, dat door de aanneming van deze wet een belangrijke stap gedaan zal zijn op den weg der vrijheid en der zelfstandigheid van de Kerk. Hij hoopt ook, dat die door meerdere stappen, vooral ook ten aanzien van het particuliere collatieregt, gevolgd zal worden, hetwelk hij hoopt dat niet zal worden uitgebreid.

De *Minister* merkt, nopens de lijst der kerkelijke gemeenten enz., op, dat hij die nog niet heeft overgelegd, omdat uit eene openbaarmaking daarvan welligt verkeerde gevolgen zouden voortvloeijen en tusschen enkele gemeenten geschillen ontstaan, en welligt dan procedures. Het is volstrekt zijn doel niet om der Vertegenwoordiging die lijst te onthouden. Voor het overige geeft hij de verzekering dat aan eene uitbreiding van het particuliere collatieregt zeker niet te denken valt.

De heer *Mackay* doet opmerken, dat de Grondwet het collatieregt niet als zulk een particulier regt beschouwt dat niet vatbaar is voor opheffing. De Memorie van Toelichting tot de Grondwet zeide reeds dat het collatieregt een bijzonder regt was. Sommigen wilden het zonder schadeloosstelling opheffen, maar de Memorie van Beantw. zeide, dat het van een *anderen* aard was dan de *heerlijke* regten. De Min. was dat ook eens; dus het particulier collatieregt kan ook, naar de Grondwet, worden opgeheven, maar met schadeloosstelling. De Grondwet beschouwt dat particulier collatieregt meer in den zin van *zoodanig* heerlijk regt, dat tegen schadeloosstelling kan worden opgeheven. Hij hoopt dat de Minister van het nu gegeven voorbeeld niet al te veel zal *verwachten* en met noodige maatregelen tot opheffing niet langer zal wachten.

De *Minister* antwoordt dat reeds in het Voorloopig Verslag de wensch is uitgedrukt om over den aard en omvang van het particulier collatieregt in ontwikkeling te treden. In de Memorie van Beantw. heeft de Minister dat vermeden, om niet op een wijd veld van beschouwingen te komen. Er is groot verschil van gevoelen. Zoo beschouwt de heer Thorbecke het blijkens eene vorige discussie als een stuk van overheidsregt; anderen als een privaatregt; wat daarvan zij, de Minister heeft het stellig voornemen om ook de opheffing van het particulier collatieregt voor te bereiden, en wel met een trapsgewijzen overgang.

De algemeene beraadslagingen worden hiermede gesloten.

Op art. 1 wordt met 27 tegen 21 stemmen eene wijziging van redactie, door den heer *Thorbecke* voorgeslagen, *aangenomen*. Er zal nu gelezen worden, in plaats van het regt van collatie, „het *zoogenaamd* regt van collatie, van Staatswege in sommige gemeenten der Ned. Hervormde Kerk tot dusver uitgeoefend."

Daarop is de wet zelve, aldus gewijzigd, met algemeene (48) stemmen *aangenomen*.

Hierna komt in beraadslaging de begrooting voor de uitgaven der **Landsdrukkerij**, dienstjaar 1862.

De *Minister van Binnenlandsche Zaken* vraagt het woord, en merkt op dat in het eindverslag tal van bedenkingen voorkomen, die allezins beantwoording verdienen. Vooreerst wordt eene aanmerking gemaakt op de gebezigde letter en cijfer voor den toelichtenden staat dezer begrooting en ook van hoofdstuk V der Staatsbegrooting. De Minister zegt dat deze opmerking moet berusten op een misverstand, want dat het niet van de Regering afhangt te gelasten dat deze of gene letter, dit of dat papier gebruikt zal worden; dat dit geheel afhangt van hen voor wie het werk geschiedt. In zooverre endosseert hij de aanmerking aan de huishoudelijke commissie.

Ten tweede komt in het eindverslag ook de volgende zinsnede voor: „Ernstig werd bij deze gelegenheid op nieuw van verschillende zijden aangedrongen op afdoende maatregelen, om te voorkomen dat sommige dagblad-redacteurs den inhoud van officiële stukken openbaar maken vóór dat deze op officiële wijze verkrijgbaar of bekend zijn." — De Minister antwoordt dat, indien er misbruik gemaakt wordt in dien zin dat er mededeeling van stukken in dagbladen plaats heeft, vóór dat die stukken bestemd worden om ter algemeene kennis te worden gebragt, dat hij dan instemt met het veroordeelend vonnis. Maar hij zou dan wenschen dat er *bepaalde feiten* wierden aangewezen, opdat de Regering in staat wierd gesteld het speciale feit te onderzoeken, nasporingen te doen en de schuldigen te straffen. Of het werkelijk het geval is, zegt de Minister, moet ik onbeslist laten, maar ik moet toch doen opmerken, dat het zich dikwerf voordoet dat de schijn anders is dan het wezen. Men weet toch dat er dagbladen zijn die 's nachts gedrukt worden, en dat de stukken der Landsdrukkerij kort na de ronddeeling aan de leden voor het publiek verkrijgbaar zijn. En van daar dat in die couranten die 's nachts gedrukt worden, meermalen stukken te lezen zijn die eerst 's avonds bij de Kamer zijn ingekomen en soms 's morgens rondgedeeld, zonder dat daarin eenige de minste schijn van onregtmatige verkrijging bestaat.

Er is ook gevraagd „of nog altijd door de firma Enschedé bij uitsluiting de benoodigde drukletters worden geleverd, en zoo ja, welke reden de Regering terug houdt om de leverantie, even als elke andere, bij publieke aanbesteding te doen plaats hebben?" — Hieromtrent doet de Minister opmerken dat de leverantie van drukletters niet altijd vatbaar is voor publieke aanbesteding, maar de Regering stemt in met hen die tegen zeker monopolie opkomen. Hij heeft dus getracht de proef te nemen tot het openen van zekere concurrentie tusschen erkende en geaccrediteerde lettergieters. Het gevolg daarvan is geweest dat de firma Enschedé het laagst heeft ingeschreven, en de Minister later ook aan andere leveranciers (te Amsterdam en Arnhem) de leverancien heeft gegund van andere lettersoorten, waarvoor zij meer bijzonder ingerigt waren. In beginsel is de Regering het dus eens dat mededinging noodig is; zij verlangt geen monopolie, maar waar de gelegenheid gunstig is ook anderen in de leverantie te doen deelen. — De Min. wederlegt ten slotte de aanmerking wegens de globale aanwijzing van het middel tot dekking der uitgaven, en wat de vroegere *Handelingen* der Tweede Kamer betreft, heeft hij zich in betrekking gesteld met de huishoudelijke commissie en bepaalde afspraak gemaakt nopens de voortzetting van dien arbeid; hij moet dus veronderstellen dat die afspraak getrouw wordt nagekomen.

De heer *van Hoëvell* komt op tegen dezelfde zinsneden van het Eindverslag door den Min. beantwoord. Er is hier sprake van stukken *bestemd voor publiciteit,* en het bezwaar is dat sommige dagbladen die spoediger publiceren dan op officiële wijze geschiedt. Spr. acht dit eerder nuttig dan schadelijk, want hij houdt het er toch daarvoor, dat eene *spoedige* publiciteit de meest gepaste is. De stukken zijn toch voor publiciteit bestemd. Hij wenschte wel dat die door de Kamer bevorderd mogt worden, want spoedige publiciteit is noodzakelijk in den parlementairen Regeringsvorm. Spr. dringt er dus op aan om, zoo mogelijk, eene bespoedigde publiciteit van de stukken der Kamer door de dagbladen te bevorderen.

De heer *Mackay* wenscht den wissel, op de huishoudelijke commissie getrokken, te betalen, door de opmerking dat het gezegde alleen betrof de wenschelijkheid van eene grootere letter, met behoud van het gewone papierformaat. Wat betreft de vroegere Handelingen der Tweede Kamer kan hij mededeelen dat aan de afspraak nu voldaan wordt, en de noodige kracht aangewend om de publicatie te verhaasten.

Hierna is het ontwerp met algemeene stemmen *aangenomen*.

Vervolgens is aan de orde de beraadslaging over de wetsontwerpen:

1°, **tot wijziging van Hoofdstuk V der Staatsbegrooting over 1860.** — Dit ontwerp wordt mede met algemeene stemmen *aangenomen*.

2°, **tot verhooging van Hoofdstuk V der Staatsbegrooting over 1861.**

De heeren *Betz*, *van Heukelom* en *van Bosse* ondersteunden of ontwikkelden nader de bedenkingen in het Voorl. Verslag voorkomende. Zij zagen er bezwaar in om thans tegen het einde van het dienstjaar den post voor onvoorziene uitgaven van dit Hoofdstuk weder tot het bedrag van *f* 65,000 op te voeren, en dus voor een tijdperk van nog geen drie maanden nagenoeg evenveel voor dezen post toe te staan, als bij het vaststellen der Staatsbegrooting voor geheel het jaar 1861 noodig is geacht. Zij oordeelden dit strijdig met de goede beginselen van finantieel beheer, en te minder noodzakelijk, omdat in de laatste jaren zich menig voorbeeld heeft opgedaan, dat de uitgaven, vroeger uit den post voor onvoorziene uitgaven gekweten, sedert ten laste van bepaalde begrootingsartikelen gebragt zijn, welke laatste, om dit mogelijk te maken, verhoogd of voor het eerst uitgetrokken werden. Het gebruik der *f* 47,468, waarop het hier aankomt, werd in het geheel niet gejustificeerd.

De *Minister van Binnenlandsche Zaken* geeft zijnerzijds te kennen dat het karakter van onvoorziene uitgaven is om alleen in buitengewone behoeften te voorzien; de Vertegenwoordiging heeft herhaaldelijk zelve talrijke *gewone* artikelen aangenomen die bij ontoereikendheid uit de onvoorziene uitgaven konden aangevuld worden. Zoo de aanvulling onmogelijk werd gemaakt, zou het gevolg daarvan zijn dat de gewone begrooting veel hooger zou moeten worden opgedreven. Maar hier is zelfs geen sprake van verhooging van gewone, doch van buitengewone uitgaven, die geheel onvoorzien waren, namelijk ter zake der aanvankelijke kosten, welke het gevolg waren van de stremming in de rivier-communicatien bij den watersnood. Er kunnen ja nog wel eenige guldens bate uit overschieten op de thans globaal gestelde som, maar de Minister moet toch doen opmerken dat, wanneer met het einde des jaars alle rekeningen bij het departement te dezer zake inkomen, het ook ligt gebeuren kan dat er nog eenig te kort aanwezig is.

Nadat de heeren *van Heukelom*, *Betz* en *van Nispen* nog hadden gerepliceerd, heeft de heer *Betz* als amendement voorgesteld om de som van *f* 48,000, in art. 177 ter verhooging voorgesteld, te doen vervallen. Ook de heer *van Bosse* kwam op tegen de doorgaande strekking bij al de Ministeriën om den begrootingspost uit te putten, en omdat het geld er nu toch eenmaal was, alles uit te geven. De *Minister* bestreed het amendement van den heer Betz, hetwelk met 28 tegen 19 stemmen is *aangenomen*. Een ander amendement, strekkende om het eindcijfer van een volgend artikel daarmee in overeenstemming te brengen, is mede *aangenomen* met 31 tegen 16 stemmen. Hierna is de geheele wet, aldus gewijzigd, *aangenomen* met 44 tegen 3 stemmen.

Eindelijk is nog aan de orde het wetsontwerp **tot verhooging van Hoofdstuk III der Staatsbegrooting voor 1861 (*Buitenlandsche Zaken*).**

De algemeene beraadslagingen hierover geopend zijnde, maakt de heer *van Heukelom* eene opmerking, welke veel overeenstemming heeft met die, welke bij de behandeling van het vorige wetsontwerp is gemaakt. Het heeft zijn aandacht getrokken dat de Regering hare aanvraag tot verhooging zoodanig inrigt, dat er van de oorspronkelijke voor *onvoorziene uitgaven* toegestane *f* 10,000 nog *f* 6666 overblijven. Hierin acht hij eene afwijking gelegen van den regel om geene suppletoire begrootingen aan te bieden zoo lang nog beschikbare gelden voorhanden zijn.

De heer *van Hoëvell* maakt aanmerking op de verhooging van den post tot bestrijding der kosten voor eene buitengewone zending naar St. Petersburg, bij gelegenheid van het overlijden van H. M. de Keizerin-Weduwe van Rusland. Vooreerst is hem niet gebleken hoeveel over 1860 daaraan is besteed, daar immers de *f* 2593, die thans worden voorgedragen, slechts uitmaken *een gedeelte* van die kosten, dat gedeelte, hetwelk tot de dienst van 1861 behoort. Het komt hem voor dat dergelijke buitengewone zending al zeer kostbaar is. De Minister verdedigt den post, door te wijzen op de noodzakelijkheid. Maar wanneer bestaat daartoe de noodzakelijkheid? Spreker gelooft, dat wij ten deze zoo bescheiden mogelijk behooren te zijn en niet het slechte voorbeeld van andere Mogendheden behooren op te volgen. Hij wenscht dus gaarne te weten hoeveel die zending nu wel in het geheel heeft gekost?

De heer *de Bieberstein* maakt aanmerking op de zeer groote verhooging, welke is aangevraagd voor gelden tot voldoening van verpligtingen tegenover den Duitschen Bond.

De heer *van Zuylen van Nyevelt* meent verpligt te zijn tot oplossing van de bedenking van den heer van Hoëvell te moeten aanvoeren, dat de kosten, vereischt voor de zending naar St. Petersburg, verhoogd zijn door opgekomen ziekte van den buitengewonen Gezant, en dus door eene geheele buitengewone omstandigheid.

De *Minister van Binnenlandsche Zaken* ontkent, dat hier een gelijk geval aanwezig is als bij het ontwerp, dat zoo even aan de orde was. Voorts antwoordt de Minister den heer van Heukelom dat, ofschoon het beschikbaar bedrag van de som voor onvoorziene uitgaven niet bestemd schijnt voor eenige nu reeds bekende bepaalde uitgaven, er toch in den verderen loop van het dienstjaar betalingen kunnen gevorderd worden, die niet voorzien zijn, of wel dat er eene aanvulling van andere artikelen kan noodig worden, zoodat het daarom niet raadzaam schijnt, de som voor onvoorziene uitgaven nu reeds geheel uit te putten. Dus wordt wel een gedeelte op onvoorzien geaffecteerd, maar over het ander gedeelte wordt niet beschikt.

Den heer van Hoëvell antwoordde de Minister met den grond, dien reeds de heer van Zuylen van Nyevelt tot opheldering der verhooging voor de zending naar St. Petersburg had aangevoerd. Op de vraag wanneer noodzakelijkheid bestaat tot zoodanige zendingen, is moeijelijk een absoluut antwoord te geven. Hij zou geneigd zijn te antwoorden: die zendingen geschieden in die omstandigheden wanneer zulks gebruikelijk is.

Den heer de Bieberstein antwoordde de Minister dat de aanmerkelijke verhooging, aangevraagd ter bestrijding van uitgaven voor den Duitschen Bond, een gevolg is van de bewapening der vestingen, en dus van eene nog altijd op ons rustende verpligting.

De heer *de Lom de Berg* neemt deze gelegenheid waar, om te herinneren de onzekerheid, waarin Limburg verkeert ten gevolge van de voortdurende betrekking, welke deze provincie met den Duitschen Bond verbindt, eene onzekerheid, welke des te meer is toegenomen, nadat in de militiewet bij verrassing een amendement door de Regering is overgenomen. Hij vraagt welke pogingen de Minister heeft aangewend om Limburg van den band, die op deze provincie rust, los te maken.

De *Minister van Buitenlandsche Zaken* zou zich zeer gelukkig achten, indien hij iets tot losmaking van dien band kon bijdragen. Aan den goeden *wil* ontbreekt het deze Regering niet, maar goede *wil* was op zich zelve niet voldoende. Ook eene goede *gelegenheid* moest zich aanbieden, en die gelegenheid moest men afwachten. Dit wil de Minister echter nog opmerken, dat de oplossing van dit vraagstuk niet wordt bevorderd door openbare bespreking en door telkens op die aangelegenheid in deze Vergadering terug te komen. Het is meer eene zaak waarin *gehandeld*, dan waarover *gesproken* moet worden.

Het wetsontwerp, in stemming gebragt, werd met 42 tegen 5 stemmen *aangenomen*.

Hierna wordt door de commissie voor de verzoekschriften, bij monde van de heeren *Cool* en *Mackay*, rapport uitgebragt omtrent een aantal ingekomen adressen.

Onder deze geeft een verzoekschrift aanleiding tot eenige woordenwisseling. Het is een adres aan de Kamer, ingediend door Amsterdamsche belanghebbenden, die van de Kamer verlangen een uitstel van vier weken vóór, bij eventuele indiening van de emancipatiewet, het ontwerp bij de afdeelingen in behandeling wordt genomen. Dit verlangen van adressanten heeft de commissie voor de petitien er toe geleid om aan de Kamer als conclusie voor te stellen nederlegging ter griffie ter inzage voor de leden en verzending naar de centrale afdeeling.

De heer *van Hoëvell* zegt dat het schijnt dat de adressanten zich beklagen over den ijver en de voortvarendheid welke de Kamer aan den dag legt als haar wetsontwerpen betrekkelijk de emancipatie der slaven in West-Indië worden toegezonden. Die klagt deelt spr. niet. Elke vertraging van de zijde der Kamer zou hij onverantwoordelijk achten. Hij kan zich dus niet vereenigen met de conclusie der commissie, om ook het adres te verzenden naar de centrale afdeeling, en dit te minder, omdat die leden van zelve zijn leden der Kamer en dus door de nederlegging ter griffie daarvan ook inzage bekomen.

De heeren *van Lynden* en *Mackay* deelen de zienswijze van den vorigen spreker. Zij begrijpen dat de zaak der emancipatie bij de Amsterdamsche belanghebbenden geene onbepaalde sympathie wegdraagt, maar dit regtvaardigt geenzins de conclusie van de commissie, omdat wanneer het adres enkel ter griffie zou worden nedergelegd, toch op hunne bezwaren zou worden acht geslagen.

De heer *Cool*, die eerst namens de commissie de conclusie verdedigt en de gronden aanvoert welke de commissie tot het voorstellen daarvan hebben bewogen, verklaart daarna dat zij geen zwarigheid maakt om aan het verlangen, door de vorige sprekers geuit, te voldoen, en dat zij alzoo in dien zin hare conclusie wijzigt, welke hierop wordt *aangenomen*.

Niets meer aan de orde zijnde, wordt de Vergadering gescheiden. Morgen zal in de afdeelingen worden onderzocht het wetsontwerp tot verlenging van den termijn van de in werkingtreding der wet, houdende eene nieuwe regterlijke inrigting.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van zaturdag 2 dezer zijn ingekomen de navolgende verzoekschriften, als een adres van H. A. van der Ven, predikant te Driebergen, namens den ring van Rhenen, houdende adhaesie aan het adres van den kerkeraad der Hervormde gemeente te Groningen wegens wijziging der wet op het personeel wat de belasting voor jeugdige dienstmeisjes betreft, en een adres van H. Verdonk, molenmaker te Zaandam, betrekkelijk zijn plan omtrent een kanaal door Holland op zijn smalst. — Deze adressen zijn verzonden naar de Commissie voor de verzoekschriften.

Staatsbegrooting voor 1862,

VIIIste HOOFDSTUK (Depart. van Marine).

In ons vorig N.º hebben wij bereids den hoofdinhoud medegedeeld van het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer omtrent dit hoofdstuk. Aan dat Voorloopig Verslag wordt nu nog het volgende ontleend:

Ofschoon de leden der Kamer van meening waren, dat, bij gemis aan genoegzaam licht, geen bepaald oordeel over het stelsel des Ministers omtrent onze marine kon worden geveld, werden echter de hoofdgedachten van dat stelsel besproken. Daarbij kwam in de eerste plaats het doel der zeemagt, de bestemming, die zij naar het inzien des Ministers te vervullen heeft, in aanmerking. Die bestemming is, volgens hem, tweeledig: onze zeemagt moet zoodanig ingerigt zijn, dat zij den vijand beletten kan in onze zeegaten binnen te dringen en dat zij kan medewerken tot het behoud onzer koloniën. Er was in deze voorstelling van hetgeen in onzen tijd en met onze krachten de Nederlandsche zeemagt zijn kan en zijn moet, iets wat zich zeer aanbeval. Elk stelsel van marine, dat niet door eenvoudigheid en onkostbaarheid uitmunt, kan voor ons Land niet doel treffen. Hoe hard het ook viel, de herinneringen van vroeger op den Oceaan verworven roem ter zijde te moeten stellen, men moest het den Minister nazeggen, dat bij de uitbreiding. door de groote Zeemogendheden aan hare marine gegeven, en bij de verbazende toeneming van de kostbaarheid der oorlogschepen, Nederland het denkbeeld van *in zee* met eene vloot zijne regten te handhaven moest laten varen. Maar ging, vroeg men, de Minister ook hier niet te ver? Alleen op Nederland en op Indië zelf zou worden gelet; maar daartusschen beweegt zich datgene wat beide in stand helpt houden: onze handelsvloot. Zou voor de bescherming dier handelsvloot niets meer gedaan kunnen worden? De Vereenigde Staten hebben insgelijks tot nu toe het stelsel gevolgd om geene vloot zee te doen bouwen, maar alleen wanneer daaraan voor de bescherming van hunnen handel behoefte ontstond, oorlogschepen naar bepaalde punten af te zenden. Zouden wij dat voorbeeld, zij het dan op kleinere schaal, niet voortdurend kunnen en zelfs moeten navolgen? De tegenwoordige Minister heeft, naar men meent, zelf reeds door het afzenden van oorlogschepen naar Curaçao het bewijs gegeven, dat onze zeemagt steeds voor de bescherming der handelsbelangen in aanmerking komt, en is dus door eene zijner handelingen reeds in tegenspraak gekomen met het aangeprezen stelsel. Bovendien zijn het alleen de groote Zeemogendheden, met welke wij ons in geen geval op zee meer kunnen meten. Maar zoo het nu reeds zoo ver gekomen zijn, dat wij nimmer zelfs tegen de aanranding eener kleine Mogendheid onze koopvaarders zouden kunnen beschermen; dat nimmer in hagchelijke oogenblikken naar een of ander handelsbrandpunt Nederlandsche oorlogschepen af te zenden waren; en dat het denkbeeld van bondgenootschap in eenen zeeoorlog onherroepelijk verwijderd zou moeten worden? Velen konden het niet gelooven. In het stelsel zelf des Ministers ligt het periodiek aflossen der in Nederlandsch Indië aanwezige oorlogschepen; terwijl daartoe ook wel het nu en dan uitzenden van een oefenings-eskader behooren zal. De Minister zal wel niet van meening zijn, dat Nederlandsche oorlogschepen, die toch reeds zich in zee bevinden, daar in geen geval iets tot bescherming van den handel zouden mogen doen. Men antwoordde, dat men de woorden des Ministers in eenen te volstrekten zin opvatte en tevens bij de beoordeeling daarvan te veel uit het oog verloor, dat de Minister tot de keus van zijn stelsel gekomen is door den onverbiddelijken drang der noodzakelijkheid, uit de beperking van onze finantiële kracht geboren. Op twee plaatsen der Memorie van Toelichting wordt van de kuilkorvetten gesproken als bestemd voor „*de algemeene dienst*" of voor „*andere diensten*" dan de verdediging onzer zeegaten en de bescherming onzer koloniën. De Minister rekent dus blijkbaar op het gebruik dier schepen ook tot afwending van het een of ander plotseling opkomend gevaar, of van eenigen onverhoedschen aanval. Welligt heeft de Minister, door de bestemming onzer zeemagt tot de twee aangeduide doeleinden te beperken, niets meer willen te kennen geven, dan dat bij gestemd is tegen de afzending van een eskader tot het vertoonen der vlag, gelijk in den laatsten tijd op de kust van Syrië heeft plaats gehad. Daartegen deed men echter opmerken, dat in de Memorie van Toelichting op meer dan eene plaats de voortaan door onze zeemagt te vervullen rol als bloot *defensief* wordt voorgesteld; terwijl het twijfelachtig blijft, of, wanneer de kuilkorvet ons eenig oorlogschip zal zijn, het met spoed afzenden van een of meer zoodanige schepen naar een bedreigd punt wel mogelijk wezen zal. Die schepen toch zullen door geheel hunnen bouw de daarvoor vereischte snelheid van beweging welligt niet bezitten. De slotsom was, dat reeds dit punt nadere toelichting vereischte.

Onder de middelen, waardoor de Minister zich voorstelt zijn stelsel in werking te brengen, behoort de vermindering der activiteit. Over 't algemeen kon men zich, voor zoover de zaak nu reeds binnen de beoordeeling der leden viel, met hetgeen hij daarvan zegt, wel vereenigen. Er waren echter leden, naar wier oordeel de Minister zich van de vermindering, bij het volgen van zijn stelsel in de activiteit, en dus ook in de kosten van marine te brengen, te veel voorstelde.

Wat Indië en de daar voortaan te stationeren schepen betreft, merkte men aan, dat de Minister te ver ging door als eene onomstootbare waarheid voorop te stellen, dat men ons daar niet met gepantserde schepen zal aantasten. Bij de uitbreiding, die men in den vreemde aan het stelsel van gepantserde schepen geeft, zou te eeniger tijd de verschijning van vijandelijke oorlogsbodems van die soort op de kusten van Java althans mogelijk zijn.

Voor de defensie hier te Lande wil de Minister gepantserde kanonneerbooten gebruiken, en indien zijne begrooting wierd goedgekeurd, de levering van een dier gunboats aan een Engelsch bouwmeester toevertrouwen. Over 't algemeen juichte men het nemen dezer proef toe. Men achtte echter ook met opzigt tot dit punt leden, die bepaald de vraag opperden, of de zaak wel genoegzaam was onderzocht en inzonderheid ook, of het Comité van Defensie daarover wel was gehoord. Naarmate de middelen van invasie elders vermeerderen, zeiden zij, behoort toenemende zorg aan onze binnenlandsche verdedigingsmiddelen te worden besteed. Er bestaat maar al te zeer reden tot vrees, dat, wanneer die middelen geregeld worden naar de tegenwoordige behoefte, hier de kiem ligt voor groote opdrijving der kosten van Marine. Maar daarom te meer moest in al wat die aangelegenheid betreft met groote behoedzaamheid en niet dan na zorgvuldig wikken van voor en tegen worden te werk gegaan.

Onder voorbehoud omtrent een nader onderzoek naar de deugdelijkheid van de plannen des Ministers vond bij de groote meerderheid de opheffing van de werf te Vlissingen bijval. Zoodanige opheffing lag in de rigting der Kamer, die sedert jaren op het brengen van vereenvoudiging in onze maritieme etablissementen heeft aangedrongen. Als het getal dier etablissementen vermindert, zal te gemakkelijker besparing op de kosten van administratie te verkrijgen zijn, terwijl door het concentreren der werkkrachten op een minder aantal punten voor hetzelfde geld meer en beter werk zal worden verkregen. Bovendien zou de mogelijkheid om onze zeegaten met goed gevolg te verdedigen door de opheffing der Vlissingsche werf, die altijd bezwaarlijk tegen eenen aanval van buiten te beschermen zal zijn, toenemen. Betere zamentrekking der strijdkrachten in gevaarlijke oogenblikken zou het gevolg van den maatregel kunnen zijn. Door andere leden werd echter tegen de vernietiging der Vlissingsche werf, althans als werf van uitrusting en herstelling, opgekomen. Zij wezen er op, dat wij geene haven bezitten, voor diepgaande schepen zoo toegankelijk als Vlissingen; dat aan het daar bestaande etablissement schatten zijn besteed; dat, zoo Vlissingen zijn werf verliezen moet, omdat die te open ligt, hetzelfde van Hellevoetsluis kan worden gezegd, en dat het zelfs de vraag moet zijn, of bij de tegenwoordige middelen van aanval de werf van Amsterdam wel geacht kan worden veilig genoeg gelegen te zijn. Men vroeg voorts, of te Hellevoetsluis thans wel schepen van grooten diepgang kunnen binnenloopen, en wees er eindelijk op, dat de bloei van Vlissingen naauw aan het behoud zijner werf verbonden was. Het belang eener stad mogt wel bij de beslissing van een vraagstuk als dit niet op den voorgrond staan, maar behoorde toch te wegen. Van de andere zijde werd geantwoord, dat dan toch het maritieme etablissement te Amsterdam veiliger lag dan de werf te Vlissingen; en dat, indien men aannam dat twee uitrustingswerven voor onze zeemagt genoegzaam waren, eer aan de opheffing van Vlissingen dan van Hellevoetsluis moest worden gedacht, al ware het slechts om de altijd bruikbare dokken der laatstgenoemde plaats. Wat het belang der stad Vlissingen zelve betreft, herinnerde men, wat ook door den Minister niet uit het oog is verloren, dat, als na eenige jaren de Zuiderspoorweg voltooid zal zijn, voor die stad eene nieuwe bron van welvaart zal worden geopend. De maritime inrigtingen aldaar zullen dan voor de te verwachten meerdere handelsbeweging van groot nut zijn, zoodat de daaraan besteede schatten vruchten zullen blijven dragen.

Eene andere vraag was het, ook in het oog van een deel der meerderheid, of, zoolang het lot der Vlissinger werf nog niet stellig beslist is, het niet eenigzins voorbarig te achten ware, op de Amsterdamsche werf aanzienlijke kosten voor den bouw van nieuwe hellingen te doen, en of het denkbeeld, om de thans te Vlissingen aanwezige werklieden bij de opheffing der werf aldaar, en dus na verloop van eenige jaren, over de overige werven te verdeelen, wel goedkeuring verdiende. Al liet men het voornemen des Ministers daar, om de ligte vaartuigen voor de Oost-Indische dienst voortaan op Java zelf te doen bouwen, dan lag in die versterking der werkkrachten, vooral ook op het Amsterdamsche etablissement, toch zekere neiging om voortdurend geen aanbouw op particuliere werven te doen plaats hebben en daar, even als thans, slechts een enkel loodsvaartuig op stapel te zetten. Die strekking keurden verscheidene leden niet goed. Zij achtten de particuliere werven inzonderheid ook geschikt voor den aanbouw der kleinere ijzeren oorlogsvaartuigen. Wel had men er zich onder den vorigen Minister op beroepen, dat de genomen proef omtrent den aanbouw op particuliere werven slecht was uitgevallen; maar die proef was niet zuiver, niet met de noodige voorzorgen genomen. Het bouwen van een schip kon niet met goed gevolg onvoorwaardelijk aan den minsten inschrijver worden aanbesteed. Het Gouvernement behoorde daaromtrent te werk te gaan even als de handelaar of reeder, die, als hij een schip wil laten bouwen, opgaven van gevorderde aannemingsprijzen alleen bij eenige ter goeder naam en faam staande firma's vraagt en dan zijne keus bepaalt tot de firma, die de meest aannemelijke voorwaarden heeft gesteld. Dan alleen bezit men den waarborg, dat goed werk zal worden geleverd. Wierd eenmaal die weg ingeslagen, onze particuliere bouwmeesters zouden, in het uitzigt van na het afleveren van een voldoend schip een nieuw van dergelijken aard voor het Gouvernement op stapel te zetten, een prikkel vinden om zich van deugdelijk materiaal te voorzien. Het toezigt zou dan zoo bijzonder scherp niet behoeven te wezen; terwijl dit nooit streng genoeg kan zijn, wanneer men te doen heeft met lieden, die toevallig de laagste inschrijvers zijn geweest en zich gewoonlijk misrekend hebben.

Ook het reeds aangeroerde denkbeeld des Ministers om de ligte vaartuigen voor de Oost-Indische dienst voortaan op Java te doen bouwen, had oppervlakkig in het oog der meerderheid iets zeer aannemelijks. Wat hij zegt over de bezwaren, aan den aanbouw van zoodanige vaartuigen hier te Lande verbonden, en over de noodzakelijkheid om die dadelijk na hunne aankomst anders in te rigten of te herstellen, scheen tot zekere hoogte onwederspreekbaar. Ook met opzigt tot dit punt bleven echter bij vele leden bedenkingen bestaan.

Men stelt op nadere inlichting te dezer zake te meer prijs, omdat men de vrees niet verbergen kan, dat, als al de plannen des Ministers verwezenlijkt wierden, de besparing op den aanbouw hier te Lande verre overtroffen zal worden door de meerdere uitgaven in Indië, die dan niet enkel aanbouw, maar ook aanleg van nieuwe werven zouden kunnen betreffen.

In sommige der afdeelingen drukte men te meer op dit punt, omdat men daar, geheel op zich zelf beschouwd, het cijfer van ruim 9 millioen, dat thans weder voor de kosten van marine op de Staatsbegrooting wordt aangevraagd, zorgwekkend noemde. Voor weinige jaren nog bedroeg dat cijfer ongeveer 5 millioen, en er bestaat dus, wanneer men de kosten van het loodswezen ter zijde stelde, in betrekkelijk korten tijd een aanwas van meer dan 3 millioen. Voegde men de 13 millioen, die voor het Departement van Oorlog worden aangevraagd, daarbij, dan verkrijgt men een gezamenlijk cijfer van 22 millioen, dat voor de beveiliging van ons grondgebied wordt aangevraagd, terwijl in Nederlandsch-Indië nog daarenboven jaarlijks voor hetzelfde doel eene nagenoeg even groote som wordt uitgegeven. Velen dezer leden meenden, dat zoodanige groote uitgaven voor het defensiewezen op den duur onze finantiële kracht zouden te boven gaan. De toekomst was in dit opzigt te donkerder, omdat de Minister van Marine het uitzigt niet durft openen op eenige aanmerkelijke vermindering van de begrooting van zijn departement, zelfs bij de geheele aanneming en uitvoering van zijn bescheiden stelsel, en omdat, wat op de begrooting van Marine in 't vervolg mogt worden bespaard, in verhoogde uitgaven voor andere takken van 's Lands dienst zal worden teruggevonden. Men dacht hierbij niet enkel aan de verhooging der Indische begrooting, waarvan reeds zoo even is gewaagd, maar ook aan de hoogere aanvragen voor het Departement van Oorlog, die uit de bedoelde plannen konden voortvloeijen. De Minister gaat toch blijkbaar van het denkbeeld uit, dat de verdediging onzer kusten en zeegaten, ook ten gevolge der toepassing van het ver dragend geschut, meer dan vroeger de taak zal worden, niet van de zee-, maar van de landmagt.

Andere leden erkenden de gegrondheid van deze bedenkingen; maar meenden toch te moeten doen opmerken, dat men, wat de klimming der uitgaven voor marine betreft, te doen heeft met een onvermijdelijk kwaad. Wanneer men zich herinnert, dat in een nog niet lang verstreken tijdperk een groot oorlogschip een millioen kostte, en dat thans bij onze naburen gesproken wordt van fregatten, die zes millioen gulden vorderen eer zij voltooid en uitgerust zijn, kan het geen verwondering baren, dat een Minister, die wil inkrimpen in plaats van uitbreiden, toch voor de marine eene grootere jaarlijksche som moet aanvragen dan zijne voorgangers.

Aangenomen, dat het onvermijdelijk is, meer geld dan vroeger voor het materieel onzer zeemagt te besteden, lag daarin eene dringende reden te meer om met opzigt tot al de overige uitgaven van het departement de meest mogelijke spaarzaamheid te betrachten. Vrij algemeen was men van oordeel, dat dit door den tegenwoordigen Minister niet genoegzaam in het oog is gehouden.

Inlichtingen op het adres van den Kerkeraad der Hervormde gemeente te Oisterwijk, betreffende de zoogenaamde Heiligen-Geest-armenfondsen aldaar.

Ter voldoening aan het verlangen der Tweede Kamer, medegedeeld bij missive van den Voorzitter dier Kamer van 29 julij jl., strekkende ten geleide van het verslag der Commissie voor de Verzoekschriften op een adres van den Kerkeraad der Herv. gemeente te Oisterwijk, betreffende de zoogenaamde Heiligen-Geest-armenfondsen aldaar, uitgebragt in de zitting van 24 julij jl., heeft de Minister van Binnenl. Zaken, bij missive van 28 october jl., eenige inlichtingen te dier zake gegeven. Daaruit is gebleken, dat een verzoek door het Israelitisch Armbestuur te Oisterwijk, meer dan 30 jaren geleden aan de Regering ingediend, om, in gelijkstelling met de armbesturen der andere gezindten, ten behoeve hunner armen te worden ondersteund uit de fondsen van het ter plaatse bestaande bestuur, onder den naam van Groote of Heiligen-Geest-armen, aanleiding heeft gegeven tot een onderzoek, waaruit is gebleken, dat te Oisterwijk werd beweerd, dat de fondsen dier instelling meer bepaaldelijk bestemd zouden zijn voor de Roomsch-Katholieke armen. In de missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken wordt nu kenbaar gemaakt wat te dier zake sedert 1830 is voorgevallen.

Het slot van deze missive, waaruit de tegenwoordige stand der questie kan worden opgemaakt, luidt als volgt:

„Het was toch een feit, dat het Gemeentebestuur en het algemeen Armbestuur, wel verre van te beweren eigenaars dier goederen te zijn, integendeel op de meest stellige wijze beweerden, dat de eigendom uitsluitend aan de Roomsch-Katholieke armen toekomt, onder bijvoeging, dat zij zich noch in staat, noch geregtigd achten om, langs welken weg ook, het Roomsch-Katholiek Armbestuur verder te bemoeijelijken, *omdat het beheer der bewuste fondsen door dat Roomsch-Katholiek Armbestuur, naar hunne overtuiging, is daar en waar het behoort.* De hier bedoelde instelling is dan ook door het Gemeentebestuur van Oisterwijk op de lijst, opgemaakt krachtens art. 3 der wet van 28 junij 1854 (Staatsblad n⁰. 100), gerangschikt onder de instellingen in art. 2 dier wet onder litt. *b* vermeld als een Roomsch-Katholiek Armbestuur, bestemd voor de armen der Roomsch-Katholieken, van wege de kerkelijke gemeente dier godsdienstige gezindte geregeld en bestuurd. De Regering zou dus, handelende in den laatstvermelden aangegeven zin, *van hare zijde*, tegen het Gemeentebestuur aan, hebben moeten beweren, dat de goederen der bedoelde instelling gemeente-eigendom waren, en op dien grond het Gemeentebestuur hebben moeten noodzaken een regt te doen gelden, dat het, naar zijn oordeel, niet bezat. De Regering zou zich, zoo doende, voor de regeling van een huishoudelijk belang der gemeente, in het wezen der zaak, gesteld hebben op de plaats, die, naar den geest der bestaande wetten, alleen aan het Gemeentebestuur zelf toekomt. Na de in 1858 plaats gehad hebbende mededeeling dezer beschouwingen, is aangaande de voorhanden zaak bij het Departement van Binnenlandsche Zaken niets meer vernomen. Zoowel in het aan de Kamer ter zake ingediend adres, als in de brochure in het verslag der Commissie voor de Verzoekschriften vermeld, wordt als stellig aangenomen, dat de bewuste fondsen niet aan de Roomsch-Katholijke armen, maar aan de algemeene armen zouden behooren. Uit het vorenstaande volgt eensdeels, dat men, dus handelende, voor onbetwistbaar houdt, hetgeen juist te Oisterwijk op de meest stellige wijze wordt betwist, en anderdeels, dat de Regering, na vruchteloos beproefd te hebben eene minnelijke afdoening der zaak te bevorderen, zich bij hare beschikkingen heeft beperkt en heeft moeten beperken binnen de grenzen harer wettelijke bevoegdheid, met overlating aan hen, die meenen aanspraak op den eigendom of het medegenot der bewuste fondsen te hebben, hunne regten bij den regter te doen gelden."

PROVINCIALE STATEN

VAN

ZUIDHOLLAND.

WINTERVERGADERING van 1861.

Zitting van Dingsdag 5 November.

Voorzitter Jhr. Mr. J. A. v. d. Heim v. Duyvendijke.

De *Voorzitter* deelt mede dat de heeren mr. J. C. Reepmaker, nieuw benoemd lid der Staten uit Rotterdam, en J. W. van der Schooren, uit 's Gravenhage, hunne geloofsbrieven hebben ingezonden. — Deze worden in handen gesteld eener commissie die, na een kort verwijl, verslag uitbrengt en concludeert tot toelating der nieuw benoemde leden. Dienovereenkomstig besloten zijnde, worden genoemde leden ter vergadering binnengeleid en leggen zij de gevorderde eeden af, waarna zij zitting nemen.

De *Voorzitter* doet mededeeling dat zijn ingekomen:

1⁰, verschillende door den Minister van Bi[nnen]landsche Zaken ingezonden Koninklijke besluiten missives, betreffende besluiten der Staten enz.

2⁰, eene missive van Gedeputeerde Staten van G[el]derland, betreffende de reglementen voor de pold[ers] Asperen, Heukelom en Spijk. — Aangenomen [voor] kennisgeving.

3⁰, onderscheidene missives van Gedeputeerde St[aten] met voorstellen, die in handen van commissien w[orden] gesteld, als:

a, voorstel tot het verleenen van een subsidie [voor] de verbetering van den weg, loopende van den sch[eid]paal tusschen de gemeenten Zoeterwoude en Stomp[wijk] tot aan den Leidschendam.

b, voorstel tot het uitloven van medailles bij [ten]toonstellingen van land- en tuinbouw, nijverheid [en] beeldende kunsten.

c, voorstel tot wijziging van het in de Zo[mer]vergadering van 1861 vastgestelde reglement [voor] het hoogheemraadschap van den Zwijndrechtsche[n] Waard.

d, voorstel tot wijziging van een artikel van [een] der reglementen voor de hoogheemraadschappen [van] den Alblasserwaard met Arkel beneden de Zouw [en] de vijf Heerenlanden, met drie adressen van ingel[anden] van den Alblasserwaard met Arkel beneden de Zo[uw] houdende bedenkingen tegen het ontwerp van wijzi[ging] en verdere bij Gedeputeerde Staten ingekomen [be]zwaarschriften.

e, voorstellen omtrent de aanvragen van de geme[enten] *a*. Charlois, 's Gravesande, Nieuwerkerk op d'IJ[ssel], Sluipwijk en Spijkenisse, in de kosten van aanb[ouw], opbouw of herstel van scholen en onderwij[zers]woningen; *b*, Kralingen, om vermindering van [het] bij Zr. Ms. kabinetsschrijven, dd. 9 augustus [18..], n.⁰ 61, bepaald aandeel in de kosten van stic[hting] eener tweede school en onderwijzerswoning, [van] *f* 10,581.

f, voorstellen omtrent het verleenen van tege[moet]koming aan de gemeenten Aarlanderveen en N[oord]wijkerhout, in de gewone kosten van het [lager] onderwijs.

g, voorstel omtrent het verzoek der ge[meente] Nieuwpoort, om subsidie tot inrigting van de [toren] der gemeente tot eene vlugtplaats voor mensch[en en] vee, bij doorbraken.

h, rapport omtrent het aan Gedeputeerde S[taten] gerenvoijeerd verzoek van bestuurders der inri[gting] voor doofstommen-onderwijs te Rotterdam, om [ver]hoogd subsidie ten behoeve dier inrigting.

Nog is ingekomen eene missive van Gedeputeerde Staten met voorloopig rapport omtrent de zaak [der] droogmaking van de plassen beoosten Rotterdam, [die] voor kennisgeving aangenomen en ter lezing [neder]gelegd wordt.

4⁰, aan de orde worden gesteld, ter behandeling in eene volgende vergadering:

a, voorstel van Gedeputeerde Staten, tot het [aan]gaan eener schikking met de nieuwe eigenaren [van] het Dagblad van Zuidholland en 's Gravenh[age] wegens het opnemen van officiële stukken van de provincie;

b, idem, tot voorziening in de kosten van [ver]lichting door middel van gaz, van het kantoor [van] den sluiswachter-gaarder aan de Mallegatsluis [te] vinden uit de onvoorziene uitgaven der provi[nciale] begrootingen voor 1861—1862;

c, verslag van de gemeenschappelijke com[missie] der Provinciale Staten van Zuidholland en Ut[recht] betrekkelijk het ontwerp-reglement voor den [polder] Zevenhoven, waarvan Gedeputeerde Staten [kennis] genomen en zich met de strekking daarvan [ver]eenigd hebben;

d, verslag van de commissie voor de bijzo[ndere] polder-reglementen met 21 ontwerp-reglementen, [ver]meld op den daarbij gevoegden staat, waarvan [Ge]deputeerde Staten kennis genomen en zich met de [strek]king daarvan vereenigd hebben;

e, adres van het polderbestuur van den Be[...] verzoekende mededeeling in zijn geheel van het [be]sluit der Staten, waarbij het verzoek van het be[stuur] en ingelanden, om wijziging van het reglement [van] dien polder, is afgewezen, met prae-advies van [Ge]deputeerde Staten.

5. Ter lezing wordt gelegd eene missive van [Ge]deputeerde Staten, met voorloopig rapport om[trent] het bij besluit van 5 julij 1861, aan hen gerenvo[ijeerd] adres van de vereenigde vergadering van Del[fland] om subsidie uit de provinciale fondsen tot verbe[tering] van Delflands boezem, in verband met het adres [van] W. Moetman c. s.

6. Aan Gedeputeerde Staten wordt gerenvo[ijeerd] een adres van ingelanden van den Grondpolder o[nder] Heenvliet, houdende bedenkingen tegen het bijzo[nder] reglement voor dien polder.

De vergadering is gescheiden tot morgen, woen[sdag,] ten half elf ure.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.